

**Pentru o Biserică sinodală:
comuniune, participare și misiune**

***Vademecum*
pentru
Sinodul despre sinodalitate**

**Ghid oficial pentru consultare/ascultare și discernământ
în Bisericile locale:
Prima etapă (octombrie 2021 – aprilie 2022)
în dieceze și în Conferințele Episcopale
premergătoare adunării episcopilor în sinod în octombrie 2023**

Pentru o Biserică sinodală
comuniune | participare | misiune

For a synodal Church
communion | participation | mission

**Sinodul Episcopilor
Vatican**

Publicat de secretarul general al Sinodului Episcopilor
Via della Conciliazione 34, Cetatea Vaticanului
Septembrie 2021

Rugăciune pentru sinod: *Adsumus Sancte Spiritus*

Fiecare sesiune a Conciliului al II-lea din Vatican a început cu rugăciunea *Adsumus Sancte Spiritus*, primele cuvinte din originalul latin însemnând: „Stăm înaintea Ta, Duhule Sfinte”; de-a lungul istoriei, rugăciunea a fost folosită la concilii, sinoade și alte adunări bisericești, timp de sute de ani, și este atribuită Sfântului Isidor din Sevilla (c. 560 – 4 aprilie 636). Acum când dăm curs acestui proces sinodal, această rugăciune îl invită pe Duhul Sfânt să lucreze în noi ca să putem fi o comunitate și un popor de har. Pentru procesul sinodal din 2021 până în 2023, propunem următoarea variantă simplificată¹, astfel încât orice grup sau adunare liturgică să o poată rosti mai ușor:

**Stăm înaintea Ta, Duhule Sfinte,
acum când ne adunăm în numele Tău.**

**Avându-te pe Tine drept singură călăuză,
Tu să-ți faci lăcașul în inimile noastre;
învață-ne calea pe care să mergem
și cum s-o urmăm.**

**Suntem slabi și păcătoși;
nu îngădui să cultivăm dezordinea.
Nu lăsa ignoranța să ne conducă pe o cale greșită
și nici părtinirea să ne influențeze faptele.**

**În Tine să ne găsim unitatea
ca să putem înainta împreună spre viața veșnică,
fără să ne abatem de la calea adevărului
și de la ceea ce este drept.**

**Toate acestea le cerem de la Tine,
Tu care lucrezi în orice timp și în orice loc,
în unire cu Tatăl și cu Fiul,
în vecii vecilor.
Amin.**

¹ Versiunea originală a rugăciunii *Adsumus Sancte Spiritus* poate fi găsită pe site-ul sinodului, <http://www.synod.va/en.html>.

Cuprins

DOCUMENTUL VADEMECUM

1. Introducere

- 1.1 Care este scopul acestui *Vademecum*?
- 1.2 Ce este sinodalitatea? Contextul acestui sinod
- 1.3 Care este scopul acestui sinod? Obiectivele procesului/procesului sinodal
- 1.4 Tema acestui sinod: *Către o Biserică sinodală: comuniune, participare și misiune*
- 1.5 Experiența de la nivel local

2. Principiile unui proces sinodal

- 2.1 Cine poate participa?
- 2.2 Un proces cu adevărat sinodal: ascultare, discernământ și participare
- 2.3 Atitudini pentru participarea la procesul sinodal
- 2.4 Evitarea capcanelor

3. Desfășurarea sinodului

- 3.1 Faza diecezană
- 3.2 Rolul Conferințelor Episcopale și al Sinoadelor Bisericilor Orientale
- 3.3 Faza continentală
- 3.4 Adunarea Sinodului Episcopilor
- 3.5 Faza de punere în aplicare

4. Parcurgerea căii sinodale în dieceze

- 4.1 Rezumatul a ceea ce se preconizează în faza diecezană
- 4.2 Rolul episcopului în procesul sinodal
- 4.3 Rolul preoților și al diaconilor
- 4.4 Foaia de parcurs (exemple de pași pentru faza diecezană)
- 4.5 Componentele de bază ale procesului sinodal

5. Resurse pentru organizarea procesului sinodal

- 5.1 Metodologia procesului sinodal diecezan
- 5.2 Dimensiunea informală a procesului sinodal
- 5.3 Principalele întrebări pentru consultare

Un cuvânt de recunoștință

Notă: Acest *Vademecum* este gândit pentru a fi utilizat de întreaga Biserică Catolică. Prin urmare, termenul de „Biserică locală” se referă în mod interschimbabil la dieceze, eparhii, ordinariate sau la orice corp eclezial echivalent. De asemenea, acolo unde în *Vademecum* se folosește termenul de „conferință episcopală”, acesta corespunde instituției sinodale relevante a fiecărei Biserici *sui iuris*.

ANEXĂ

(A) Persoana (persoanele)/echipa de contact pentru dieceză

- a. Rolul și responsabilitățile persoanei (persoanelor) de contact la nivel diecezan/Rolul și responsabilitățile echipei
- b. Calitățile persoanei (persoanelor) de contact la nivel diecezan

(B) Ghid sugerat pentru organizarea unei întâlniri de consultare sinodală

(C) Întâlnirea diecezană presinodală

- a. Introducere
- b. Obiective
- c. Participanți
- d. Ordinea de zi și formularul
- e. Posibilitatea de a desfășura întâlniri sinodale online sau hibride (reuniuni e-sinodale)
- f. Rolul tinerilor în întâlnirile online sau hibride (reuniuni e-sinodale)

(D) Pregătirea sintezei diecezane

- a. Ce fel de feedback/răspuns este așteptat în sinteza diecezană?
Transmiterea roadelor și a diversității experienței sinodale
- b. Întrebări sugerate pentru a ghida sinteza diecezană
- c. Implementarea roadelor sintezei diecezane în Biserica locală

RESURSE PENTRU ORGANIZAREA PROCESULUI SINODAL

- I. **Glosar de termeni**
- II. **Mai multe întrebări de consultare pentru a ghida procesul sinodal**
- III. **Implicarea diverselor grupuri în procesul sinodal**
- IV. **Linii directoare și sfaturi pentru ascultarea/consultarea la nivel local**
- V. **Resurse biblice**
- VI. **Resurse liturgice**
- VII. **Fragmente din documente relevante ale Bisericii**
- VIII. **Semnificația consensului în cadrul procesului sinodal**

Întrebări frecvente despre procesul sinodal

Abrevieri

DV	Conciliul al II-lea din Vatican, Constituția dogmatică <i>Dei Verbum</i> (18 noiembrie 1965)
EC	Francisc, Constituția apostolică <i>Episcopalis communio</i> (15 septembrie 2018)
FT	Francisc, Scrisoarea enciclică <i>Fratelli tutti</i> (3 octombrie 2020)
GS	Conciliul al II-lea din Vatican, Constituția pastorală <i>Gaudium et spes</i> (7 decembrie 1965)
CTI, Syn.	Comisia Teologică Internațională, <i>Sinodalitatea în viața și misiunea Bisericii</i> (2 martie 2018)
LG	Conciliul al II-lea din Vatican, Constituția dogmatică <i>Lumen gentium</i> (21 noiembrie 1964)
DP	<i>Document pregătit</i>
RM	Ioan Paul al II-lea, Scrisoarea enciclică <i>Redemptoris missio</i> (7 decembrie 1990)

1. Introducere

1.1 Care este scopul acestui *Vademecum*?

Acest *Vademecum* este conceput ca un manual care însoțește *Documentul pregătit*, punându-se în slujba procesului sinodal. Cele două documente sunt complementare și trebuie citite în tandem. În special *Vademecumul* oferă sprijin practic persoanei (persoanelor) de contact la nivel diecezan (sau echipei) desemnate de episcopul diecezan, pentru a pregăti și a aduna Poporul lui Dumnezeu, astfel încât membrii săi să poată da glas experienței lor în Biserica lor locală. Această invitație mondială adresată tuturor credincioșilor este prima fază a celei de-a XVI-a Adunări Generale Ordinare a Sinodului Episcopilor, a cărei temă este „*Pentru o Biserică Sinodală: comuniune, participare și misiune*”.

Prin crearea oportunității de a asculta și dialoga la nivel local prin intermediul acestui Sinod, Papa Francisc cheamă Biserica să-și redescopere natura sa profund sinodală. Această redescoperire a rădăcinilor sinodale ale Bisericii va implica un proces de învățare împreună cu umilință a modului în care Dumnezeu ne cheamă să fim ca Biserica a mileniului al treilea.

Prezentul manual este oferit ca un ghid pentru a sprijini eforturile fiecărei Biserici locale, și nu ca un set de reguli. Cei care răspund de organizarea procesului de ascultare/consultare și dialog la nivel local sunt încurajați să fie atenți la propria cultură și context, la resursele și constrângerile implicate, și să discearnă cum să implementeze această fază sinodală diecezană, sub îndrumarea episcopului diecezan. Vă încurajăm să luați idei utile din acest ghid, dar și să aveți ca punct de plecare propriile voastre circumstanțe locale. Se pot găsi căi noi și creative de a lucra împreună între parohii și dieceze pentru a duce la îndeplinire acest proces sinodal. El nu trebuie privit ca o povară copleșitoare aflată în competiție cu grija pastorală locală. Mai degrabă este o oportunitate de a încuraja convertirea sinodală și pastorală a fiecărei Biserici locale, astfel încât să fie mai roditoare în misiune.

Multe regiuni au stabilit deja proceduri de inițiere a dialogului cu credincioșii la nivelul parohiilor, al mișcărilor și al diecezelor lor. Suntem conștienți de faptul că există o serie de țări în care Biserica locală a inițiat deja propria sa conversație sinodală, printre acestea aflându-se [Adunarea Eclezială din America Latină și Caraibe](#), Consiliul Plenar [din Australia](#) și procesele sinodale din [Germania](#) și [Irlanda](#). Există, de asemenea, multe sinoade diecezane care au avut loc în întreaga lume, inclusiv unele care sunt în prezent în curs de desfășurare. Aceste regiuni și dieceze sunt chemate să conjuge creativ procesele sinodale deja în curs cu fazele actualului Sinod ce are loc în întreaga Biserică. Pentru alte regiuni, experiența unui astfel de proces sinodal este un teritoriu nou și neexplorat. Intenția noastră este ca resursele oferite prin acest *Vademecum* să ofere instrumente utile în slujba tuturor, propunând practici bune și fructuoase care se pot adapta pe parcurs pe măsură ce înaintăm împreună. Pe lângă partea de îndrumare, *Vademecumul* include: a) resurse liturgice, biblice și de rugăciune online, precum și b) sugestii și instrumente metodologice mai detaliate, c) exemple din exercițiile sinodale recente și d) un glosar de termeni pentru procesul sinodal.

Este deosebit de important ca acest proces de ascultare/consultare să aibă loc într-un cadru spiritual care susține deschiderea atât pentru cei care împărtășesc, cât și pentru cei care ascultă. Din acest motiv, sunteți îndemnați să întemeiați experiența locală a procesului sinodal pe meditarea Scripturii, pe liturgie și rugăciune. În acest fel, drumul nostru în a ne asculta unii pe alții poate fi o experiență autentică de a discerne glasul Duhului Sfânt. Discernământul autentic este posibil acolo unde există timp pentru o reflecție profundă și un spirit de încredere reciprocă, credință comună și un scop comun.

Documentul pregătit ne reamintește contextul în care are loc acest Sinod – o pandemie globală, conflicte locale și internaționale, impactul tot mai mare al schimbărilor climatice, migrație, diverse forme de nedreptate, rasism, violență, persecuție și inegalități crescânde în sânul omenirii, pentru a numi doar câteva situații. În Biserică, contextul este marcat și de suferința cu care se confruntă minorii și persoanele vulnerabile „din cauza abuzului sexual, a abuzului de putere și a abuzului de conștiință comis de un număr semnificativ de clerici și persoane consacrate”². Acestea fiind spuse, ne dăm seama că ne aflăm într-un moment crucial în viața Bisericii și a lumii. Pandemia de COVID-19 a făcut ca inegalitățile existente să explodeze. În același timp, această criză globală ne-a reînviat sentimentul că suntem cu toții în aceeași barcă și că „problemele unuia sunt problemele tuturor” (FT, 32). Contextul pandemiei COVID-19 va afecta cu siguranță desfășurarea procesului sinodal. Această pandemie globală creează reale provocări logistice, dar oferă și o oportunitate de a promova revitalizarea Bisericii într-un moment critic din istoria omenirii, când multe Biserici locale se confruntă cu diverse întrebări privind calea de urmat.

În mijlocul acestui context, sinodalitatea reprezintă calea prin care Biserica poate fi reînnoită prin acțiunea Duhului Sfânt, ascultând împreună ceea ce Dumnezeu are de spus poporului Său. Însă această călătorie împreună nu numai că ne unește mai profund unii cu alții ca Popor al lui Dumnezeu, ci ne trimite și în afară ca să ne urmăm misiunea de mărturie profetică ce îmbrățișează întreaga familie umană, împreună cu frații noștri de alte confesiuni creștine sau din alte tradiții de credință.

1.2 Ce este sinodalitatea? Contextul acestui sinod

Prin convocarea acestui sinod, Papa Francisc invită întreaga Biserică să reflecteze asupra unei teme decisive pentru viața și misiunea ei: „Această cale a sinodalității este exact cea pe care Dumnezeu o așteaptă de la Biserică mileniului III”³. În continuitate cu reînnoirea Bisericii propusă de Conciliul al II-lea din Vatican, acest drum comun împreună este atât un dar, cât și o sarcină. Reflectând împreună asupra drumului parcurs până acum, diversele mădulare ale Bisericii vor putea învăța unele din experiențele și perspectivele celorlalte, sub îndrumarea Duhului Sfânt (DP, 1). Luminați de Cuvântul lui Dumnezeu și uniți în rugăciune, vom putea discerne procesele de căutare a voinței lui Dumnezeu și de urmare a căilor la care Dumnezeu ne cheamă – spre o comuniune mai profundă, o participare mai deplină și o mai mare deschidere către îndeplinirea misiunii noastre în lume. [Comisia Teologică Internațională \(CTI\) descrie sinodalitatea](#) astfel:

„Sinodul” este un cuvânt vechi și venerabil în Tradiția Bisericii, al cărui sens se bazează pe cele mai profunde teme ale Apocalipsei [...] El arată calea pe care Poporul lui Dumnezeu merge împreună. De asemenea, se referă la Domnul Isus, care Se prezintă pe Sine ca fiind „calea, adevărul și viața” (Ioan 14,6) și la faptul că și creștinii, urmașii Săi, erau numiți inițial „cei care urmează Calea” (cf. *Faptele Apostolilor* 9,2; 19,9.23; 22,4; 24,14.22).

În primul și în primul rând, sinodalitatea denotă *stilul* caracteristic care definește viața și misiunea Bisericii, exprimând natura ei de Popor al lui Dumnezeu ce călătorește împreună și se reunește în adunare, chemat de Domnul Isus prin puterea Duhului Sfânt pentru a vesti Evanghelia. Sinodalitatea ar trebui să se exprime firesc în modul de viață

² Francisc, [Scrisoare către poporul lui Dumnezeu](#) (20 august 2018).

³ Francisc, [Cuvântare pentru ceremonia de comemorare a 50 de ani de la înființarea Sinodului Episcopilor](#) (17 octombrie 2015).

și de muncă al Bisericii.

În acest sens, sinodalitatea permite întregului Popor al lui Dumnezeu să meargă înainte împreună, ascultând Duhul Sfânt și Cuvântul lui Dumnezeu, și să participe la misiunea Bisericii în comuniunea pe care Cristos o înfăptuiește între noi. În fine, această cale de a merge împreună este cel mai eficient mod de a manifesta și de a pune în practică natura Bisericii ca Popor pelerin și misionar al lui Dumnezeu (*DP*, 1).

Întregul Popor al lui Dumnezeu împărtășește o demnitate și o vocație comună prin Botez. Cu toții suntem chemați în virtutea Botezului nostru să fim participanți activi la viața Bisericii. În parohii, în mici comunități creștine, mișcări laice, comunități religioase și alte forme de comuniune, femei și bărbați, tineri și vârstnici, suntem cu toții invitați să ne ascultăm unii pe alții pentru a auzi îndemnul Duhului Sfânt, care vine să călăuzească eforturile noastre omenești, să insuflă viață și vitalitate în Biserică și să ne conducă spre o comuniune mai profundă pentru misiunea noastră în lume. Pe măsură ce Biserica pornește în acest drum sinodal, trebuie să căutăm a ne întemeia în experiențe de ascultare și discernământ autentic cu privire la calea de a deveni Biserică pe care Dumnezeu ne cheamă să o formăm.

1.3 Care este scopul acestui Sinod? Obiectivele procesului sinodal

Biserica recunoaște că sinodalitatea este o parte integrantă a naturii ei. Această natură sinodală își găsește expresia în conciliile ecumenice, în sinoadele episcopilor, în sinoade diecezane și consiliile diecezane și parohiale. Există multe moduri prin care trăim deja forme de „sinodalitate” în întreaga Biserică. Cu toate acestea, a fi o Biserică sinodală nu se limitează la instituțiile existente. Într-adevăr, sinodalitatea nu este atât un eveniment sau un slogan, cât un stil și un mod de a fi prin care Biserica își trăiește misiunea ei în lume. Misiunea Bisericii cere ca întregul Popor al lui Dumnezeu să fie angajat într-o călătorie împreună, fiecare membru jucându-și rolul crucial, în unire unii cu ceilalți. O Biserică sinodală înaintea în comuniune pentru a îndeplini o misiune comună prin participarea fiecăruia dintre membrii ei. Obiectivul actualului proces sinodal nu este de a oferi o experiență temporară sau singulară a sinodalității, ci mai degrabă de a oferi o oportunitate pentru întregul Popor al lui Dumnezeu de a discerne împreună calea prin care să devină o Biserică mai sinodală pe termen lung.

Unul dintre roadele Conciliului al II-lea din Vatican a fost instituirea Sinodului Episcopilor. Dacă până acum Sinodul Episcopilor a avut loc ca o adunare de episcopi cu și sub autoritatea Papei, Biserica își dă seama tot mai mult că sinodalitatea este calea pentru întregul Popor al lui Dumnezeu. Prin urmare, procesul sinodal nu mai este doar o adunare de episcopi, ci un drum pentru toți credincioșii, în care fiecare Biserică locală are un rol esențial de jucat. Conciliul al II-lea din Vatican a revigorat sentimentul că toți cei botezați, atât ierarhia, cât și laicii, sunt chemați să fie participanți activi la misiunea salvifică a Bisericii (*LG*, 32-33). Credincioșii au primit Duhul Sfânt la botez și mir și sunt înzestrați cu felurite daruri și carisme pentru înnoirea și zidirea Bisericii, ca mădulare ale Trupului lui Cristos. Astfel, autoritatea de învățător a Papei și a episcopilor este în dialog cu *sensus fidelium*, vocea vie a Poporului lui Dumnezeu (cf. *Sensus fidei* în viața Bisericii, 74). Calea sinodală caută să ia decizii pastorale care să reflecte cât mai îndeaproape voia lui Dumnezeu, înrădăcinându-le în glasul viu al Poporului lui Dumnezeu (*CTI, Syn.*, 68). Așa cum bine se arată, colaborarea cu teologii – laici, hirotoniți sau consacrați – poate fi un sprijin util în articularea glasului Poporului lui Dumnezeu care exprimă realitatea credinței pe baza experienței trăite.

Dacă sinoadele recente au examinat teme precum noua evanghelizare, familia, tinerii și Amazonia, actualul sinod se concentrează pe tema sinodalității în sine.

Procesul sinodal pe care îl întreprindem de astă dată este călăuzit de o întrebare fundamentală: **Cum se realizează astăzi acest „a merge împreună” la diferite niveluri (de la nivelul local la cel universal), permițând Bisericii să proclame Evanghelia? și Ce pași ne îndeamnă Duhul să facem pentru a crește ca Biserică sinodală?** (DP, 2)

În această lumină, obiectivul actualului sinod este de a asculta, ca întreg Popor al lui Dumnezeu, ceea ce Duhul Sfânt spune Bisericii. Facem acest lucru ascultând împreună Cuvântul lui Dumnezeu din Scriptură și tradiția vie a Bisericii, apoi ascultându-ne unii pe alții și mai ales pe cei aflați la periferie, discernând semnele timpurilor. De fapt, întregul proces sinodal are ca scop promovarea unei experiențe trăite de discernământ, participare și coresponsabilitate, în care o diversitate de daruri este adusă laolaltă pentru misiunea Bisericii în lume.

În acest sens, este clar că scopul prezentului sinod nu este să producă și mai multe documente. Mai degrabă, este menit să-i inspire pe oameni ca să viseze la Biserica la care suntem chemați să fim, să facă înflorească speranțele oamenilor, să stimuleze încrederea, să panseze rănilor, să țeasă relații noi și mai profunde, să învețe unii de la alții, să construiască punți, să lumineze mințile, să încălzească inimile și să redea putere mâinilor noastre pentru misiunea noastră comună (DP, 32). Astfel, obiectivul acestui proces sinodal nu este doar o serie de exerciții care încep la un moment dat și apoi se opresc, ci mai degrabă marchează un drum de creștere autentică spre comuniunea și misiunea la care Dumnezeu cheamă Biserica să o trăiască în mileniul III.

Acest drum împreună ne va chema să ne reînnoim mentalitățile și structurile ecleziale pentru a îndeplini chemarea lui Dumnezeu pentru Biserică în mijlocul semnelor prezente ale timpurilor. Faptul de a asculta Poporul lui Dumnezeu în întregul său va ajuta Biserica să ia decizii pastorale care să corespundă cât mai îndeaproape de voia lui Dumnezeu (CTI, Syn., 68). Perspectiva supremă care trebuie să orienteze această cale sinodală a Bisericii este aceea de a sluji dialogul lui Dumnezeu cu omenirea (DV, 2) și de a călători împreună pentru Împărăția lui Dumnezeu (cf. LG, 9; RM, 20). În fine, acest proces sinodal caută să se îndrepte spre o Biserică care este mai rodnică în slujba venirii Împărăției cerurilor.

1.4 Tema acestui sinod, *Către o Biserică sinodală: comuniune, participare și misiune*

În cadrul ceremoniei de comemorare a [50 de ani de la înființarea Sinodului Episcopilor din octombrie 2015](#), Papa Francisc a declarat că „lumea în care trăim și pe care suntem chemați să o iubim și să o slujim, chiar și cu contradicțiile sale, cere ca Biserica să consolideze cooperarea în toate domeniile misiunii sale”. Această chemare de a coopera în misiunea Bisericii se adresează întregului Popor al lui Dumnezeu. Papa Francisc a spus răspicat acest lucru când a lansat o [invitație directă către tot Poporul lui Dumnezeu de](#) a contribui la eforturile Bisericii în sensul vindecării: „Fiecare dintre cei botezați ar trebui să se simtă implicat în schimbarea eclezială și socială de care avem atât de mare nevoie. Această schimbare necesită o convertire personală și comunitară care ne face să vedem lucrurile așa cum le vede Domnul.” În aprilie 2021, Papa Francisc a inițiat un drum sinodal al întregului Popor al lui Dumnezeu, începând cu luna octombrie 2021 în fiecare Biserică locală și culminând în octombrie 2023 cu Adunarea Sinodului Episcopilor.

CUVINTE-CHEIE PENTRU PROCESUL SINODAL

Tema sinodului este „Pentru o Biserică sinodală: comuniune, participare și misiune”. Cele trei dimensiuni ale temei sunt **comuniunea, participarea și misiunea**. Aceste trei dimensiuni sunt profund legate între ele. Ele sunt pilonii vitali ai unei Biserici sinodale. Nu există o ierarhie între ele. Mai degrabă, fiecare le îmbogățește și le orientează pe celelalte două. Există o relație dinamică între cele trei, care trebuie articulată avându-le pe toate trei în minte.

□ **Comuniunea:** Prin sfânta Sa voință, Dumnezeu ne adună laolaltă ca felurite popoare de o singură credință, prin legământul pe care El îl oferă Poporului Său. Comuniunea pe care o împărtășim își găsește rădăcinile cele mai adânci în iubirea și unitatea Sfintei Treimi. Cristos este Cel care ne împacă cu Tatăl și ne unește unii cu alții în Duhul Sfânt. Împreună, suntem inspirați prin ascultarea Cuvântului lui Dumnezeu, prin tradiția vie a Bisericii, și întemeiați pe acest *sensus fidei* pe care îl împărtășim. Cu toții avem un rol de jucat în discernerea și trăirea chemării lui Dumnezeu pentru Poporul Său.

□ **Participare:** Un apel la implicarea tuturor celor care aparțin Poporului lui Dumnezeu – laici, consacrați și hirotoniți – pentru a se angaja în exercitarea ascultării profunde și respectuoase a celuilalt. Această ascultare creează spațiul necesar pentru a-l auzi împreună pe Duhul Sfânt și ne călăuzește aspirațiile pentru Biserica mileniului III. Participarea se bazează pe faptul că toți credincioșii sunt calificați și sunt chemați să se slujească unii pe alții prin darurile pe care le-au primit fiecare de la Duhul Sfânt. Într-o Biserică sinodală, întreaga comunitate, în diversitatea liberă și bogată a membrilor săi, este chemată să se roage, să asculte, să analizeze, să *dialogheze*, să *discearnă și sfătuiască* privitor la luarea *deciziilor pastorale* care corespund cât mai îndeaproape cu voia lui Dumnezeu (CTI, *Syn.*, 67-68). E nevoie de eforturi sincere pentru a asigura includerea celor aflați la periferie sau care se simt excluși.

□ **Misiune:** Biserica există pentru a evangheliza. Nu putem fi niciodată centrați pe noi înșine. Misiunea noastră este să mărturisim dragostea lui Dumnezeu în mijlocul întregii familii umane. Acest proces sinodal are o dimensiune profund misionară. Este menit să permită Bisericii să dea mai bine mărturie despre Evanghelie, în special cu cei care trăiesc la periferia spirituală, socială, economică, politică, geografică și existențială a lumii noastre. În acest fel, sinodalitatea este o cale prin care Biserica își poate îndeplini mai rodnic misiunea de evanghelizare în lume, ca ferment în slujba venirii Împărăției lui Dumnezeu.

1.5 Experiența la nivel local

Prima fază a procesului sinodal este o fază de ascultare în Bisericile locale. După o festivitate de deschidere la Roma, sâmbătă, 9 octombrie 2021, faza diecezană a Sinodului va începe duminică, 17 octombrie 2021. Pentru a ajuta la faza inițială a drumului sinodal, secretarul general al Sinodului Episcopilor, Cardinalul Mario Grech, a scris fiecărui episcop în mai 2021, invitându-l să numească o persoană de contact sau o echipă care să conducă faza de ascultare locală. Această persoană sau echipă este, de asemenea, legătura dintre dieceză și parohii, precum și între dieceză și Conferința Episcopală. Bisericile locale sunt rugate să-și prezinte răspunsurile la respectiva lor Conferință Episcopală pentru a permite agregarea ideilor înainte de termenul limită din aprilie 2022. În acest fel, conferințele episcopale și sinoadele Bisericilor Orientale pot, la rândul lor, să ofere o sinteză Sinodului Episcopilor. Acest material va fi sintetizat ca bază pentru scrierea a două documente de lucru (cunoscute sub numele de *Instrumentum laboris*). La final se va ține Adunarea Sinodului Episcopilor, la Roma, în octombrie 2023.

La nr. 31, *Documentul pregătit* menționează:

Scopul primei faze a drumului sinodal este de a promova un amplu proces de consultare pentru a aduna bogăția de experiențe a sinodalității trăite, în diferitele sale articulații și fațete, implicând păstorii și credincioșii Bisericilor [locale] la toate nivelurile sale diferite, prin cele mai potrivite mijloace în funcție de realitățile locale specifice: consultarea, coordonată de episcop, se adresează „preoților, diaconilor și credincioșilor laici din Bisericile lor [locale], atât individual, cât și în asociații, fără a trece cu vederea contribuția valoroasă pe care o pot oferi persoanele consacrate” (EC, 7). Contribuția organismelor participative ale Bisericilor [locale] este solicitată în mod specific, în special cea a consiliului prezbiteral și a consiliului pastoral, de la care „o Biserică sinodală [poate] începe cu adevărat să prindă contur”⁴. La fel de valoroasă va fi contribuția altor entități ecleziastice cărora li se va trimite *Documentul pregătit* [și acest *Vademecum*], precum și aceea a celor care doresc să își trimită direct propria contribuție. În cele din urmă, va fi de o importanță fundamentală ca vocea celor săraci și excluși să găsească, de asemenea, un loc, și nu doar vocea celor care au un anumit rol sau responsabilitate în cadrul Bisericilor [locale].

Comunitățile religioase, mișcările laice, asociațiile de credincioși și alte grupuri ecleziastice sunt încurajate să participe la procesul sinodal în contextul propriilor Biserici locale. Cu toate acestea, este, de asemenea, posibil ca ei, și orice grup sau individ care nu are posibilitatea de a face acest lucru la nivel local, să contribuie direct la Secretariatul general, după cum se menționează în *Episcopalis communio* (art. 6 privind consultarea *Poporului lui Dumnezeu*):

§1. Consultarea Poporului lui Dumnezeu are loc în Bisericile particulare, prin sinoadele Episcopilor Bisericilor Patriarhale și ale Arhiepiscopiei Majore, consiliile ierarhilor și adunările ierarhilor Bisericilor *sui iuris*, și prin conferințele episcopale. În fiecare Biserică în parte, episcopii efectuează consultarea Poporului lui Dumnezeu prin recurgerea la organismele participative prevăzute de lege, fără a exclude alte metode pe care le consideră adecvate. §2. Sindicatele, federațiile și conferințele masculine și feminine ale institutelor de viață consacrată și societățile de viață apostolică își consultă superiorii majori, care, la rândul lor, se pot adresa propriilor consilii și altor membri ai institutelor și societăților în cauză. §3. În același mod, asociațiile de credincioși recunoscute de Sfântul Scaun își consultă propriii membri. §4. Dicasteriile din Curia Romană își aduc contribuția, ținând cont de domeniile lor particulare de competență. §5. Secretariatul general al Sinodului poate identifica și alte forme de consultare a Poporului lui Dumnezeu.

Fiecare fază de ascultare va fi adaptată circumstanțelor locale. Este probabil ca persoanele din comunitățile îndepărtate cu acces limitat la internet să aibă o implicare diferită de cea din mediul urban. Comunitățile aflate în prezent în plină pandemie de COVID-19 vor organiza probabil oportunități de dialog și ascultare diferite de comunitățile cu rate ridicate de recuperare. Oricare ar fi circumstanțele locale, persoana (persoanele) de contact la nivel diecezan sunt încurajate să se concentreze pe **incluziunea și participarea maximă**, ajungând să implice cel mai mare număr de persoane posibile și, în special, pe cele de la **periferie care sunt adesea excluse și uitate**. Încurajarea unei participări cât mai largi va contribui la asigurarea faptului că sintezele formulate la nivelul diecezei, al conferințelor episcopale și al întregii Biserici surprinde adevăratele realități și experiența trăită a Poporului lui Dumnezeu. Deoarece această implicare a Poporului lui Dumnezeu este fundamentală și este pentru mulți o primă gustare a experienței sinodalității, este esențial ca fiecare exercițiu local de ascultare să fie ghidat de principiile comuniunii, participării și misiunii care inspiră

⁴ Francisc, *Cuvântare la ceremonia de comemorare a 50 de ani de la înființarea Sinodului Episcopilor* (17 octombrie 2015).

această cale sinodală. Desfășurarea procesului sinodal la nivel local trebuie să implice și:

- **Discernământ** prin ascultare, pentru a face loc îndrumării de către Duhul Sfânt.
- **Accesibilitate**, pentru a avea garanția că un număr cât mai mare de persoane pot participa, indiferent de locul unde se află, limbă, educație, statut socio-economic, capacitate/handicap și resurse materiale.
- **Atenție la aspectele ce țin de cultură** pentru a valoriza și îmbrățișa diversitatea în cadrul comunităților locale.
- **Incluziune**, făcând toate eforturile pentru a-i implica pe cei care se simt excluși sau marginalizați.
- **Parteneriat** bazat pe modelul unei Biserici coresponsabile.
- **Respectarea** drepturilor, demnității și opiniei fiecărui participant.
- **Sinteze exacte** care surprind cu adevărat gama de perspective critice și apreciative ale tuturor răspunsurilor, inclusiv opinii care sunt exprimate doar de o minoritate a participanților.
- **Transparență**, verificând că procesele de invitare, implicare, includere și agregare a contribuțiilor sunt clare și bine comunicate.
- **Corectitudine**, verificând că participarea la procesul de ascultare tratează fiecare persoană în mod egal, astfel încât fiecare voce să poată fi auzită în mod corespunzător.

Persoana (persoanele) de contact la nivel de dieceză sunt îndemnate să profite de bogăția experienței de Biserică trăite în contextul lor local. Pe tot parcursul fazei diecezane, este util să se țină cont de principiile procesului sinodal și de necesitatea de a da un anumit grad de structurare conversației, astfel încât aceasta să poată fi sintetizată și să informeze în mod eficient scrierea documentelor de lucru (*Instrumentum laboris*). Scopul nostru este să fim atenți la modul în care Duhul vorbește prin Poporul lui Dumnezeu.

2. Principiile unui proces sinodal

2.1 Cine poate participa?

Parcurgând Evangheliile vedem că Isus se îndreaptă către toți. El nu numai că-i mântuiește pe oameni în mod individual, ci și ca pe un popor pe care El îl adună laolaltă, drept Păstor unic al întregii turme (cf. *Ioan* 10,16). Slujirea lui Isus ne arată că nimeni nu este exclus din planul de mântuire al lui Dumnezeu.

Lucrarea de evanghelizare și mesajul de mântuire nu pot fi înțelese fără deschiderea constantă a lui Isus către cea mai largă audiență cu putință. Evangheliile o denumesc *mulțimea*, compusă din toți oamenii care îl urmează pe Isus pe cale și din toți cei pe care Isus îi cheamă să-L urmeze. Conciliul al II-lea din Vatican subliniază că „toți oamenii sunt chemați în noul Popor al lui Dumnezeu” (*LG*, 13). Dumnezeu lucrează cu adevărat în întregul popor pe care El l-a adunat laolaltă. De aceea, „totalitatea credincioșilor care au primit ungera Celui Sfânt (cf. *1Ioan* 2, 20. 27) nu se poate înșela în credință și manifestă această prerogativă prin simțământul supranatural de credință al întregului popor atunci când «de la episcopi și până la ultimii credincioși laici» [Cf. Sf. Augustin, *De Praed. Sanct.* 14, 27: PL 44, 980] își exprimă consensul universal în materie de credință și moravuri” (*LG*, 12). Sinodul subliniază, de asemenea, că un astfel de discernământ este animat de Duhul Sfânt și se desfășoară prin dialog între toate popoarele, citind semnele timpurilor cu fidelitate față de învățăturile Bisericii.

În această lumină, obiectivul fazei diecezane este de a consulta Poporul lui Dumnezeu, astfel încât procesul sinodal să se desfășoare prin ascultarea **tuturor celor botezați**. Prin convocarea acestui Sinod, Papa Francisc îi invită pe toți cei botezați să participe la acest proces sinodal care începe la nivel diecezan. Diecezele sunt chemate să țină cont de faptul

că subiecții principali ai acestei experiențe sinodale sunt toate persoanele botezate. Ar trebui să se acorde o atenție deosebită implicării acelor persoane care pot risca să fie excluse: femei, persoane cu handicap, refugiați, migranți, vârstnici, persoane care trăiesc în sărăcie, catolici care nu-și practică decât rareori sau niciodată credința etc.

De asemenea, ar trebui găsite mijloace creative pentru a-i implica pe copiii și tinerii.

Împreună, toți cei botezați sunt subiectul aceluia *sensus fidelium*, vocea vie a Poporului lui Dumnezeu. Totodată, pentru a participa pe deplin la actul de discernământ, este important ca cei botezați să audă vocile altor persoane în contextul lor local, inclusiv ale persoanelor care au părăsit practicarea credinței, ale oamenilor de alte tradiții de credință, ale oamenilor fără credință religioasă etc. Căci, după cum declară Conciliul: „Bucuria și speranța, tristețea și angoasa oamenilor de azi, mai ales ale săracilor și ale tuturor celor care suferă, sunt și bucuria și speranța, tristețea și angoasa ucenicilor lui Cristos și nu există nimic cu adevărat omenesc care să nu aibă ecou în inimile lor” (GS, 1).

Din acest motiv, în timp ce **toți cei botezați** sunt chemați în mod special să ia parte la procesul sinodal, nimeni – indiferent de apartenența sa religioasă – **nu ar trebui exclus de la a-și împărtăși perspectiva și experiențele**, în măsura în care aceste persoane doresc să ajute Biserica în drumul ei sinodal de a căuta ceea ce este bun și adevărat. Acest lucru este valabil mai ales pentru cei care sunt cei mai vulnerabili sau marginalizați.

2.2 Un proces cu adevărat sinodal: ascultare, discernământ și participare

Procesul sinodal este în primul rând un proces *spiritual*. Nu este un exercițiu mecanic de colectare a datelor sau o serie de întâlniri și dezbateri. Ascultarea sinodală este orientată spre *discernământ*. Ne cere să învățăm și să exercităm arta discernământului personal și comunitar. Ne ascultăm unii pe alții, tradiția credinței noastre și semnele timpurilor pentru a discerne ceea ce Dumnezeu ne spune tuturor. Papa Francisc caracterizează cele două obiective interdependente ale acestui proces de ascultare: „să-L ascultăm pe Dumnezeu, pentru ca împreună cu El să auzim strigătul poporului Său; să ascultăm poporul Său până ce suntem în armonie cu voia la care ne cheamă Dumnezeu”.⁵

Acest tip de discernământ nu este doar un exercițiu unic, ci, în cele din urmă, un mod de viață, întemeiat în Cristos, urmând conducerea Duhului Sfânt, trăind pentru mai marea slavă a lui Dumnezeu. Discernământul comunitar ajută la construirea unor comunități înfloritoare și reziliente pentru misiunea Bisericii de astăzi. Discernământul este un har de la Dumnezeu, dar necesită implicarea noastră umană în moduri simple: rugăciunea, reflectarea, atenția acordată dispoziției interioare, ascultarea și vorbitul unul cu celălalt într-un mod autentic, semnificativ și primitiv.

Biserica ne oferă mai multe chei pentru discernământul spiritual. În sens spiritual, discernământul este arta de a interpreta în ce direcție ne conduc dorințele inimii, fără a ne lăsa seduși de ceea ce ne duce acolo unde nu ne-am dorit niciodată să mergem. Discernământul implică reflecție și angajează atât inima, cât și capul în luarea deciziilor în viața noastră concretă pentru a căuta și a găsi voia lui Dumnezeu.

Dacă ascultarea este metoda procesului sinodal, iar discernământul este scopul, atunci participarea este calea. Încurajarea participării ne conduce afară din noi înșine ca să intrăm în dialog cu alții care au opinii diferite de cele pe care le avem noi. Ascultarea aceluia care au aceleași opinii ca și noi nu aduce roade. Dialogul implică reunirea unor opinii diverse. Într-adevăr, Dumnezeu vorbește adesea prin glasul celor pe care îi putem ușor exclude, alunga sau desconsidera. Trebuie să facem un efort special pentru a-i asculta pe cei pe care am

⁵ Francisc, *Cuvântare la ceremonia de comemorare a 50 de ani de la înființarea Sinodului Episcopilor* (17 octombrie 2015).

putea fi tentați să-i considerăm neimportanți și pe cei care ne obligă să luăm în considerare noi puncte de vedere care ne pot schimba modul de gândire.

2.3 Atitudini pentru participarea la procesul sinodal

Cu diferite ocazii, Papa Francisc și-a împărtășit viziunea despre [cum arată concret practica sinodalității](#). Mai jos sunt atitudinile specifice care permit ascultarea și dialogul autentic în timp ce participăm la procesul sinodal.

- **A fi sinodal necesită timp pentru împărtășire:** Suntem invitați să vorbim cu curaj și onestitate autentică (*parrhesia*) pentru a integra *libertatea, adevărul și caritatea*. Oricine poate crește în înțelegere prin dialog.
- **Umilința în a asculta trebuie să corespundă curajului de a vorbi:** Orice persoană are dreptul de a fi auzită, la fel cum fiecare are dreptul să vorbească. Dialogul sinodal depinde de curaj atât în a vorbi, cât și în a asculta. Nu e vorba de implicarea într-o dezbatere pentru a-i convinge pe alții. Mai degrabă, el întâmpină ceea ce spun alții ca pe o modalitate prin care Duhul Sfânt poate vorbi spre binele tuturor (*1Corinteni 12,7*).
- **Dialogul ne conduce la noutate:** Trebuie să fim dispuși să ne schimbăm opiniile pe baza a ceea ce am auzit de la alții.
- **Deschidere către convertire și schimbare:** Se poate întâmpla adesea să ne împotrivim la ceea ce Duhul Sfânt încearcă să ne inspire să întreprindem. Suntem chemați să renunțăm la atitudinile de automulțumire și confort care ne determină să luăm decizii doar pe baza modului în care s-au făcut lucrurile în trecut.
- **Sinoadele sunt un exercițiu eclezial de discernământ:** Discernământul se bazează pe convingerea că Dumnezeu lucrează în lume și suntem chemați să ascultăm ceea ce ne sugerează Duhul.
- **Suntem semne ale unei Biserici care ascultă și merge pe cale:** Ascultând, Biserica urmează exemplul lui Dumnezeu însuși, care ascultă strigătul Poporului Său. Procesul sinodal oferă posibilitatea de a ne deschide pentru a asculta într-un mod autentic, fără a recurge la răspunsuri de-a gata sau la judecăți preformulate.
- **Lăsați în urmă prejudecățile și stereotipurile:** Putem fi trași în jos de slăbiciunile și păcătoșenia noastră. Primul pas spre ascultare este eliberarea minții și a inimilor noastre de prejudecățile și stereotipurile care ne conduc pe o cale greșită, spre ignoranță și dezbinare.
- **Depășiți flagelul clericalismului:** Biserica este Trupul lui Cristos plin de carisme felurite, în care fiecare membru are un rol unic de jucat. Suntem cu toții interdependenți unii de alții și împărtășim cu toții o demnitate egală în sânul Poporului sfânt al lui Dumnezeu. După chipul lui Cristos, adevărata putere este slujirea. Sinodalitatea face apel la păstori să asculte cu atenție turma încredințată grijii lor, tot așa cum îi cheamă și pe laici să-și exprime liber și onest opiniile. Toți se ascultă unii pe alții din dragoste, într-un spirit al comuniunii și al misiunii noastre comune. Astfel, puterea Duhului Sfânt se manifestă în multiple moduri în și prin întregul Popor al lui Dumnezeu.
- **Vindecați virusul autosuficienței:** Suntem cu toții în aceeași barcă. Împreună formăm Trupul lui Cristos. Lăsând deoparte mirajul autosuficienței, suntem capabili să învățăm unii de la alții, să mergem împreună și să fim unii în slujba celorlalți. Putem construi punți dincolo de zidurile care uneori amenință să ne separe – vârstă, sex, bogăție, capacitate, educație etc.
- **Depășirea ideologiilor:** Trebuie să evităm riscul de a acorda o importanță mai mare ideilor decât realității vieții de credință pe care oamenii o trăiesc într-un mod concret.
- **Dă naștere la speranță:** Cel care face ceea ce este drept și adevărat nu caută să atragă atenția sau să apară pe prima pagină, ci mai degrabă urmărește să fie

credincios lui Dumnezeu și să slujească Poporului Său. Suntem chemați să fim faruri de speranță, nu profeți ai osândeii.

- **Sinoadele sunt un timp în care să visăm și să „petrecem timp cu viitorul”:** Suntem încurajați să creăm un proces local care să inspire oamenii, fără ca nimeni să fie exclus de la crearea unei viziuni a viitorului pline de bucuria Evangheliei. Următoarele dispoziții vor ajuta participanții (cf. [Christus vivit](#)):
 - **O perspectivă inovatoare:** Dezvoltarea de noi abordări, cu creativitate și o anumită îndrăzneală.
 - **O atitudine incluzivă:** O Biserică participativă și coresponsabilă, care e capabilă să-și aprecieze propria varietate bogată, îi îmbrățișează pe toți cei pe care adesea îi uităm sau îi ignorăm.
 - **O minte deschisă:** Să evităm etichetele ideologice și să folosim toate metodologiile care au dat roade.
 - **Ascultându-i pe fiecare în parte:** Învățând unii de la alții, putem reflecta mai bine minunata realitate cu multe fațete care este menită să fie Biserica lui Cristos.
 - **O înțelegere a ce înseamnă „să mergem împreună”:** Să mergem pe calea la care Dumnezeu cheamă Biserica să o întreprindă pentru mileniul III.
 - **Înțelegerea conceptului de Biserică coresponsabilă:** Să prețuim și să angajăm rolul și vocația unică a fiecărui membru al Trupului lui Cristos, pentru înnoirea și zidirea întregii Biserici.
 - **Să mergem la cei din afară printr-un dialog ecumenic și interreligios:** Să visăm împreună și să călătorim cu toți cei care fac parte din familia noastră umană.

2.4 Evitarea capcanelor

Ca în orice călătorie, trebuie să fim conștienți de posibilele capcane care ne-ar putea împiedica progresul în această perioadă de sinodalitate. Iată câteva capcane care trebuie evitate pentru a promova vitalitatea și rodnicia procesului sinodal.

- 1) **Ispita de a dori să ne conducem noi înșine în loc să fim conduși de Dumnezeu.** Sinodalitatea nu este un exercițiu strategic corporatist. Mai degrabă este un proces spiritual care este condus de Duhul Sfânt. Putem fi ispitiți să uităm că suntem pelerini și slujitori pe calea marcată pentru noi de Dumnezeu. Eforturile noastre umile de organizare și coordonare sunt în slujba lui Dumnezeu care ne călăuzește pe drumul nostru. Suntem lut în mâinile Olarului divin (*Isaia 64,8*).
- 2) **Ispita de a ne concentra asupra noastră și a preocupărilor noastre imediate.** Procesul sinodal este o oportunitate de a ne deschide, de a privi în jurul nostru, de a vedea lucrurile din alte puncte de vedere și de a merge, în proces misionar, spre periferii. Acest lucru ne cere să gândim pe termen lung. Înseamnă, de asemenea, lărgirea perspectivelor noastre la dimensiunea întregii Biserici și punerea de întrebări cum ar fi: Care este planul lui Dumnezeu pentru Biserică aici și acum? Cum putem pune în aplicare visul lui Dumnezeu pentru Biserică la nivel local?
- 3) **Ispita de a vedea doar „probleme”.** Încercările, dificultățile și greutățile cu care se confruntă lumea noastră și Biserica noastră sunt multe. Cu toate acestea, fixarea asupra problemelor nu va face decât să ne facă să fim copleșiți, descurajați și cinici. Putem pierde lumina dacă ne concentrăm doar asupra întunericului. În loc să ne concentrăm doar pe ceea ce nu merge bine, să apreciem unde Duhul Sfânt generează viață și să vedem cum îl putem lăsa pe Dumnezeu să lucreze mai deplin.
- 4) **Ispita de a ne concentra numai pe structuri.** Procesul sinodal va cere în mod firesc o reînnoire a structurilor de la diferitele niveluri ale Bisericii, pentru a încuraja o comuniune mai profundă, o participare mai deplină și o misiune mai fructuoasă. În

același timp, experiența sinodală nu trebuie să se concentreze în primul rând asupra structurilor, ci asupra experienței de a merge împreună pentru a discerne calea înainte, inspirată de Duhul Sfânt. Convertirea și înnoirea structurilor vor avea loc numai prin convertirea și înnoirea continuă a tuturor mădularelor Trupului lui Cristos.

- 5) **Ispita de a nu privi dincolo de limitele vizibile ale Bisericii.** Exprimând Evanghelia în viețile noastre, femeile și bărbații laici acționează ca un ferment în lumea în care trăim și lucrăm. Un proces sinodal este un timp de dialog cu oameni din lumea economiei și a științei, a politicii și a culturii, a artelor și a sportului, a mass-mediei și a inițiativelor sociale. Va fi momentul să reflectăm asupra ecologiei și a păcii, a problemelor de viață și a migrației. Trebuie să păstrăm imaginea de ansamblu pentru a ne îndeplini misiunea în lume. Este, de asemenea, o oportunitate de a aprofunda drumul ecumenic cu alte confesiuni creștine și de a ne aprofunda înțelegerea cu alte tradiții de credință.
- 6) **Ispita de a ne pierde concentrarea asupra obiectivelor procesului sinodal.** Pe măsură ce înaintăm pe calea sinodului, trebuie să fim atenți ca, deși discuțiile noastre vor fi poate ample, procesul sinodal să mențină scopul de a discerne modul în care Dumnezeu ne cheamă să mergem înainte împreună. Niciun proces sinodal nu ne va rezolva toate preocupările și problemele. Sinodalitatea este o atitudine și o abordare de a merge mai departe într-un mod coresponsabil, care este deschis primirii împreună a roadelor lui Dumnezeu de-a lungul timpului.
- 7) **Ispita conflictului și a dezbinării.** „Ca toți să fie una” (*Ioan 17,21*). Aceasta este rugăciunea înflăcărată a lui Isus către Tatăl, cerând unitate între ucenicii Săi. Duhul Sfânt ne duce mai adânc în comuniunea cu Dumnezeu și între noi. Semințele de dezbinare nu dau roade. Este zadarnic să încerci să-ți impui ideile asupra întregului Trup prin presiune sau să-i discreditezi pe cei care simt altfel.
- 8) **Ispita de a trata Sinodul ca pe un fel de parlament.** Acest lucru confundă sinoadele cu o „bătălie politică” în care, pentru a governa, o parte trebuie să o învingă pe cealaltă. Este contrar spiritului sinodalității a-i antagoniza pe alții sau a încuraja conflictele dezbinătoare care amenință unitatea și comuniunea Bisericii.
- 9) **Ispita de a-i asculta doar pe cei care sunt deja implicați în activitățile Bisericii.** Această abordare poate fi mai ușor de gestionat, dar în cele din urmă ignoră o proporție semnificativă a Poporului lui Dumnezeu.

3. Desfășurarea sinodului

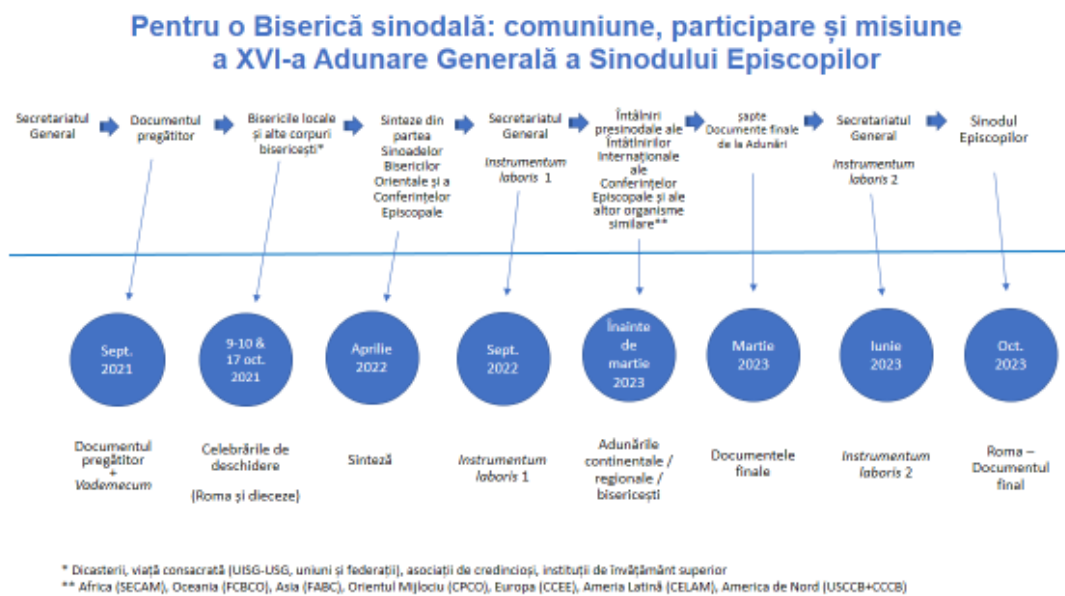

Figura 1. Acest infografic afișează în linii mari fluxul procesului sinodal. Secretariatul general publică *Documentul pregătit* și *Vademecumul* drept instrumente destinate Bisericilor locale pentru realizarea fazei diecezane a Sinodului. Roadele acestei faze diecezane vor fi adunate într-o sinteză pentru fiecare Biserică locală. Apoi, conferințele episcopale și sinoadele Bisericilor Orientale vor formula o sinteză pe baza sintezelor primite de la Bisericile locale. Și alte organisme ecleziastice vor primi, de asemenea, acest *Vademecum* și chestionar (a se vedea Partea a 5-a) pentru a lua parte la consultare și își pot elabora propria sinteză. Printre acestea se numără dicasteriile Curiei Romane, Uniunea Superiorilor Generali și Uniunea Internațională a Superiorilor Generali (USG și UISG), alte uniuni și federații de viață consacrată, mișcări internaționale laice, universități și facultăți de teologie. Secretariatul general va formula prima ediție a *Instrumentum laboris* (document de lucru) pe baza sintezelor primite de la conferințele episcopale, de la sinoadele Bisericilor Orientale și de la celelalte organe ecleziastice menționate de *Episcopalis communio*. Acest prim *Instrumentum laboris* va fi apoi discutat în cadrul reuniunilor continentale (a se vedea Partea 3.3 de mai jos). Pe baza documentelor prezentate la nivel continental va fi elaborată o a doua ediție a *Instrumentum laboris* pentru uzul Adunării Sinodului Episcopilor din octombrie 2023 (*Secretariatul general al Sinodului Episcopilor*).

3.1 Faza diecezană

O mare parte din bogăția acestei etape de ascultare va proveni din discuțiile dintre parohii, mișcări laice, școli și universități, congregații religioase, comunități creștine de vecinătate, acțiune socială, mișcări ecumenice și interreligioase, precum și alte grupuri. Episcopii inițiază procesul, așa că este probabil ca implicarea la nivel diecezan să fie coordonată prin canalele obișnuite de comunicare ale episcopului diecezan. Parohiile cu un consiliu pastoral parohial

și acele dieceze care au un consiliu pastoral diecezan pot folosi aceste organisme „sinodale” existente pentru a organiza, facilita și da viață procesului sinodal la nivel local, cu condiția să se depună eforturi pentru a ajunge la periferie și la acele voci care rareori sunt auzite. Scopul nu este de a copleși diecezele și parohiile, ci mai degrabă de a integra procesul sinodal în viața Bisericii locale în moduri creative care promovează aprofundarea comuniunii, participarea mai deplină și o misiune mai fructuoasă.

În această fază de ascultare, încurajăm oamenii să se adune, să răspundă împreună la întrebări de stimulare/imagini/scenarii, să se asculte reciproc și să ofere feedback individual și de grup, idei, reacții și sugestii. Cu toate acestea, dacă circumstanțele (cum ar fi restricțiile legate de pandemie sau distanța fizică) îngreunează interacțiunea față în față, atunci este posibil să se utilizeze grupuri de discuții moderate online, activități online autoghidate, grupuri de chat, apeluri telefonice și diverse forme de comunicare socială, precum și chestionare pe suport de hârtie și online. Materialele de rugăciune, reflecțiile biblice și muzica sacră, precum și operele de artă, poezia și așa mai departe, pot fi de asemenea folosite pentru a stimula reflecția și dialogul.

Această fază diecezană este o oportunitate pentru parohii și dieceze de a întâlni, experimenta și trăi drumul sinodal împreună, descoperind sau dezvoltând astfel instrumente și căi sinodale care se potrivesc cel mai bine în contextul lor local, care vor deveni în cele din urmă noul stil al Bisericilor locale pe calea sinodalității.

Astfel, acest sinod nu așteaptă doar răspunsuri care pot ajuta Adunarea Sinodului Episcopilor ce va avea loc la Roma în octombrie 2023, ci dorește, de asemenea, să promoveze și să dezvolte practica și experiența de *a fi sinodal* pe parcursul procesului și pe viitor, făcând noi pași înainte. Există resurse excelente disponibile de la acele Biserici locale care s-au angajat deja pe acest drum, cum ar fi [Ghidul metodologic pentru Adunarea Eclezială a Conferinței Episcopale Latino-Americane](#) și Consiliul Plenar [al Australiei](#) și documentele sale [cheie](#). Vă încurajăm să consultați aceste resurse pentru a vă ajuta și inspira munca în Biserica voastră locală.

3.2 Rolul conferințelor episcopale și al sinoadelor Bisericilor Orientale

Odată ce faza diecezană va culmina cu o întâlnire presinodală diecezană și sinteza sa diecezană, conferințele episcopale și sinoadele Bisericilor Orientale vor compila contribuțiile și feedbackul pe care le-au primit de la dieceze și eparhii pentru a formula sinteze care să capteze în mod adecvat contribuțiile participanților de la nivel local. Conferințele episcopale și sinoadele Bisericilor Orientale sunt chemate să discearnă și să întocmească această sinteză mai largă printr-o adunare presinodală proprie.

Aceste sinteze vor servi apoi ca bază pentru prima ediție a *Instrumentum laboris*, care va fi publicată de Secretariatul general al Sinodului Episcopilor.

3.3 Faza continentală

Acest *Instrumentum laboris* inițial va fi „documentul de lucru” pentru cele șapte reuniuni continentale: Africa (SECAM); Oceania (FCBCO); Asia (FABC); Orientul Mijlociu (CPCO); America Latină (CELAM); Europa (CCEE) și America de Nord (USCCB și CCCB).

Aceste șapte reuniuni internaționale vor produce, la rândul lor, șapte *Documente finale* care

vor servi drept bază pentru cel de-al doilea *Instrumentum laboris*, care va fi utilizat la Adunarea Sinodului Episcopilor din octombrie 2023.

3.4 Adunarea Sinodului Episcopilor

Episcopii și auditorii se vor reuni cu Sfântul Părinte Papa Francisc în Adunarea Sinodului Episcopilor de la Roma din octombrie 2023 pentru a vorbi și a se asculta unii pe alții pe baza procesului sinodal care a început la nivel local. Scopul Sinodului Episcopilor nu este de a umbri fazele diecezane, conferințele episcopale și/sau sinoadele Bisericilor Orientale, ori fazele continentale, ci mai degrabă de a discerne la nivel universal glasul Duhului Sfânt care de-a lungul procesului a vorbit prin întreaga Biserică.

3.5 Faza de punere în aplicare

Deoarece acest Sinod își propune să promoveze un nou stil de a trăi în profunzime comuniunea, participarea și misiunea Bisericii, faza de punere în aplicare va fi crucială pentru a merge împreună înainte pe calea sinodală. Această punere în aplicare este menită să ajungă la toate Bisericile locale din întreaga lume, astfel încât procesul sinodal să-și aibă ca punct de pornire, precum și ca punct de sosire (*EC*, 7) întregul Popor al lui Dumnezeu. Persoana (persoanele) de contact la nivel diecezan și alte persoane și organisme care au fost implicate în faza diecezană pot fi utile în acest sens, inclusiv consiliul pastoral diecezan, consiliul prezbiteral și consiliile pastorale parohiale.

Speranța este că experiența procesului sinodal va aduce o nouă primăvară pentru ascultare, discernământ, dialog și luarea deciziilor, astfel încât întregul Popor al lui Dumnezeu să poată înainta mai bine împreună, în unire unii cu ceilalți și cu întreaga familie umană, sub îndrumarea Duhului Sfânt.

4. Parcurgerea căii sinodale în dieceze

4.1 Rezumatul a ceea ce se preconizează în faza diecezană

Această primă etapă a procesului sinodal pune bazele tuturor celorlalte faze care urmează. Mai mult decât simplul răspuns la un chestionar, faza diecezană este menită să ofere cât mai multor oameni o experiență cu adevărat *sinodală* de a se asculta unii pe alții și de a merge înainte împreună, călăuziți de Duhul Sfânt.

Duhul lui Dumnezeu, care luminează și aduce la viață această înaintare împreună, este același Duh care lucrează în misiunea pe care Isus a încredințat-o apostolilor Săi. Duhul Sfânt lucrează prin toate generațiile de discipoli care aud Cuvântul lui Dumnezeu și îl pun în practică. Duhul trimis de Cristos nu numai că adevărește continuitatea Evangheliei lui Isus, ci luminează adâncurile mereu noi ale Cuvântului lui Dumnezeu și inspiră deciziile necesare pentru a susține Biserica în drumul ei și pentru a-i revigora misiunea (cf. *Ioan* 14,25-26; 15,26-27; 16,12-15) (*DP*, 16).

Documentul pregătit prezintă două „imagini” din Scriptură care să ne inspire procesul de a construi o Biserică sinodală. Prima imagine reiese din „tabloul comunității” care însoțește în mod constant drumul de evanghelizare, de când Isus slujea prin predica Lui pe pământ și până azi: cu toții își găsesc locul – mulțimea, apostolii și Domnul (*DP*, 17-21). A doua imagine se referă la experiența Duhului Sfânt, în care Petru și comunitatea timpurie recunosc riscul

impunerii unor limite nejustificate împărtășirii credinței (DP, 22-24). Vă încurajăm să reflectați asupra acestor două imagini ca sursă de hrană și inspirație în procesul sinodal.

Evanghelia dă mărturie despre felul în care Isus făcea apel constant la oamenii care sunt excluși, marginalizați și uitați. O trăsătură comună a întregii slujiri a lui Isus este că întotdeauna credința apare când oamenilor li se acordă valoare: cererea le este ascultată, sunt ajutați în impasul lor, disponibilitatea le este apreciată, demnitatea le este confirmată de privirea lui Dumnezeu și redată în cadrul comunității. Așa cum Petru a fost schimbat de experiența sa cu Corneliu, la fel și noi trebuie să ne lăsăm transformați de lucrurile la care Dumnezeu ne invită. Cu acest proces sinodal, Dumnezeu ne conduce pe calea comună a convertirii prin experiențele pe care le trăim împreună. Dumnezeu ajunge la noi prin alții și ajunge la alții prin noi, adesea în moduri surprinzătoare.

Pentru ca acest lucru să se întâmple, este necesar să se depună eforturi semnificative pentru a implica într-un mod semnificativ un număr cât mai mare posibil de persoane. Aceasta este prima responsabilitate a *persoanei (persoanelor) de contact la nivel diecezan*, desemnată/e să îndrume și să anime faza diecezană a procesului sinodal. Rezultatele superficiale sau de formă, care nu reprezintă corect și bogat experiența oamenilor, nu vor fi de ajutor; după cum nu vor servi nici cele care nu exprimă întreaga gamă și diversitate de experiențe.

În acest sens, faza diecezană ar trebui să înceapă prin găsirea celor mai eficiente modalități de a obține cea mai largă participare posibilă. Trebuie să ne adresăm personal periferiilor, celor care au părăsit Biserica, celor care nu-și mai practică decât rareori sau niciodată credința, celor care se confruntă cu sărăcia sau marginalizarea, refugiaților, celor excluși, celor fără glas etc.

Inima experienței sinodale este ascultarea lui Dumnezeu prin ascultarea reciprocă, inspirați de Cuvântul lui Dumnezeu. Ne ascultăm unii pe alții pentru a auzi mai bine glasul Duhului Sfânt vorbind în lumea noastră de astăzi. Acest lucru se poate face în timpul unei singure adunări, dar încurajăm cu tărie să aibă loc multe adunări pentru a permite o atmosferă mai interactivă de împărtășire pe măsură ce oamenii ajung să se cunoască, să aibă încredere unul în celălalt și să simtă că pot vorbi mai liber, făcând astfel o experiență cu adevărat sinodală de a merge împreună. Pe lângă aspectele mai formale de a vorbi și de a se asculta unii pe alții, este important ca adunările să cuprindă și momente informale. Pelerinajele, activitățile de grup, expresiile artistice și chiar pauzele de cafea pot ajuta la promovarea unui sentiment de comunitate prin experiența de a împărtăși viața unii cu ceilalți.

Modul în care au loc aceste întâlniri va depinde de circumstanțele locale. Se pot uni mai multe parohii sau activități de slujire, cum ar fi pastorală asistenței medicale sau a învățământului catolic, comunitățile religioase, mișcările laice și grupurile ecumenice.

În chestionarul de mai jos (Partea a 5-a) sunt sugerate întrebări-stimul care să inițieze și să faciliteze această experiență de împărtășire și ascultare. Scopul nu este de a răspunde la toate întrebările, ci de a le alege pe acelea care sunt cele mai relevante în contextul local. De asemenea, puteți pune alte întrebări și vă încurajăm să faceți acest lucru. Ca o îndrumare generală, acordați mai multă atenție tipurilor de întrebări care evocă relatări personale și experiențe din viața reală, mai degrabă decât declarațiilor „doctrinare”. A se vedea Partea a 5-a pentru câteva exemple.

Feedbackul primit pe tot parcursul procesului de ascultare trebuie adunat într-o „sinteză”. După cum se explică în *Foia de parcurs* de mai jos (Partea 4.4), ar trebui scrisă o sinteză de fiecare dată când în dieceză se face o adunare pentru a răspunde la întrebările prezentate în *Vademecum* (Partea a 5-a). În același timp, se va scrie o sinteză pentru fiecare dieceză și, în cele din urmă, pentru fiecare Conferință Episcopală. Scopul acestor sinteze, la orice nivel, nu este de a produce un rezumat generic a tot ceea ce s-a spus sau de a efectua un exercițiu

academic. Mai degrabă, sinteza este un act de discernământ în alegerea și scrierea a ceea ce va contribui la următoarea etapă a procesului sinodal, prin trimiterea către dieceză (în cazul consultării în cadrul diecezei) și, eventual, către Conferința Episcopală (în cazul sintezei scrise de dieceză). În acest sens, sinteza nu numai că raportează tendințe comune și puncte de convergență, ci evidențiază și acele puncte care semnalează o preocupare, inspiră un punct de vedere original sau deschid un nou orizont. Sinteza ar trebui să acorde o atenție deosebită vocilor celor care nu sunt auziți adesea și să integreze ceea ce am putea numi „raportul minorității”. Feedbackul ar trebui nu doar să sublinieze experiențele pozitive, ci și să scoată la lumină experiențe provocatoare și negative pentru a reflecta realitatea celor ascultate. Ceva din **experiența** adunării locale trebuie să se transmită în feedback: atitudinile participanților, precum și bucuriile și provocările implicării împreună în discernământ.

Feedbackul primit de la aceste adunări locale va fi apoi compilat într-o sinteză generală la nivel diecezan. Sinteza pe care fiecare dieceză o va elabora la sfârșitul acestei munci de ascultare și discernământ va constitui contribuția ei concretă la procesul întregului Popor al lui Dumnezeu. De asemenea, poate servi ca un document util pentru identificarea următorilor pași în înaintarea Bisericii locale pe calea sinodalității. Pentru a facilita fazele ulterioare ale procesului sinodal, este important să condensați roadele rugăciunii și ale reflecției într-un maxim de **zece pagini**. Alte texte pot fi atașate sintezei diecezane pentru a susține sau a însoți conținutul acesteia.

Sinteza fiecărei dieceze sau eparhii va fi apoi transmisă conferințelor episcopale și sinoadelor Bisericilor Orientale. La rândul lor, aceste organisme își vor elabora propria sinteză în același spirit de discernământ descris mai sus, pe baza sintezelor diecezane/eparhiale pe care le-au primit. Conferințele episcopale și sinoadele Bisericilor Orientale vor prezenta apoi această sinteză pe care o vor întocmi Secretariatului general al Sinodului Episcopilor, care va compune prima ediție a documentului de lucru (*Instrumentum laboris*) pe baza a ceea ce a fost împărtășit și trăit la nivel local.

4.2 Rolul episcopului în procesul sinodal

Sinoadele nu există fără autoritatea pastorală a Colegiului Episcopilor, sub întâietatea Urmașului lui Petru, precum și fără autoritatea pastorală a fiecărui episcop diecezan din dieceza încredințată îngrijirii sale. Slujirea episcopală este aceea de a fi păstori, învățători și preoți ai cultului sacru. Carisma lor de discernământ îi cheamă pe episcopi să fie păstrători autentici, interpreți și martori ai credinței Bisericii. În și prin Bisericile locale există singura și unica Biserică Catolică (LG, 23). Plinătatea procesului sinodal nu poate exista cu adevărat decât cu implicarea Bisericilor locale, necesitând implicarea personală a episcopului diecezan. „În virtutea acestei catolicități, fiecare parte împărtășește celorlalte și întregii Biserici darurile proprii, astfel ca întregul și fiecare parte să sporească prin contribuția tuturor celorlalte spre plinătatea în unitate” (LG, 13). Diversitatea Bisericilor locale și contextul și cultura fiecăreia aduc diferite daruri întregului, îmbogățind întregul Trup al lui Cristos. Acest lucru este esențial pentru înțelegerea căii de sinodalitate a Bisericii.

Prin urmare, rolul principal al episcopului diecezan în prezentul proces sinodal este de a facilita experiența sinodală a întregului Popor al lui Dumnezeu în înaintarea sa către o Biserică mai sinodală. Episcopul diecezan are un rol cheie în ascultarea Poporului lui Dumnezeu în Biserica lui diecezană. Sub inspirația Duhului Sfânt, episcopul poate discerne cele mai rodnice procese de ascultare a Poporului lui Dumnezeu în dieceza/eparhia sa, străbătând calea sinodalității întreprinse de întreaga Biserică. Pentru a-l ajuta pe episcopul diecezan în această sarcină, el trebuie să numească persoana sau echipa de contact la nivel diecezan. Împreună, ei pot

discerne în rugăciune. Episcopul este încurajat să-și asume un rol activ în faza diecezană a acestui proces sinodal. Implicarea lui să încurajeze dialogul deschis în mijlocul diversității Poporului lui Dumnezeu.

Episcopul poate cere feedback și participare ori de câte ori este util în procesul de organizare. Episcopul este îndemnat să comunice cu respectivele organe, organizații și structuri din dieceză, inclusiv cu consiliul pastoral diecezan, consiliul prezbiteral, parohiile, comunitățile religioase, mișcările laice, diverse slujiri pastorale (cum ar fi în școli și spitale), precum și cu comisiile diecezane pentru a încuraja participarea lor la procesul sinodal și pentru a le solicita ajutorul așa cum se cuvine. Sub autoritatea episcopului, persoana (persoanele) de contact la nivel diecezan poate (pot) comunica direct cu coordonatorii din parohii și din alte comunități locale pentru a pregăti și facilita procesul de consultare.

În același timp, episcopul se poate asigura că sunt alocate resursele adecvate, inclusiv resursele financiare, logistice, tehnice și de personal. Episcopul are, de asemenea, un rol în încurajarea implicării diferitelor grupuri și persoane, astfel încât procesul sinodal să poată fi un efort cu adevărat unul de colaborare, bazându-se pe participarea largă a credincioșilor și ajungând la întreaga diversitate a Poporului lui Dumnezeu: preoți, diaconi, persoane aparținând vieții consacrate și laici. Structurile diecezane care vizează deja exercitarea sinodală pot fi un sprijin vital în acest sens, în special consiliul pastoral diecezan, consiliul prezbiteral, consiliile pastorale parohiale etc.

Se poate crea o scrisoare personală sau chiar un videoclip în care episcopul invită și încurajează pe toți cei din dieceză să participe la procesul de ascultare, dialog și consultare. Se recomandă ca faza diecezană a procesului sinodal să se deschidă și să se încheie cu o celebrare liturgică, asupra căreia episcopul să poată prezida.

În timpul procesului de consultare, rolul cheie al episcopului este să asculte. Deși implicarea personală a episcopului diecezan în procesul de ascultare poate lua multe forme, el este încurajat să ia parte și să fie atent la glasul credincioșilor. Pe lângă participarea la sesiunile locale de ascultare din întreaga dieceză, episcopul, dacă dorește acest lucru, poate convoca adunări comunitare ad-hoc mici, invitând reprezentanți dintr-o secțiune transversală a diecezei, în special pe cei aflați la periferie. În plus, el poate asculta, de asemenea, revăzând feedbackul adunat de la consultări, discernând ceea ce Duhul Sfânt spune prin oamenii încredințați grijii sale. În mod regulat, episcopul să se întâlnească cu persoana (persoanele) de contact la nivel diecezan pentru a analiza progresul consultării și pentru a aborda orice provocări cu care aceasta (acestea) se confruntă. Trebuie avut grijă ca prezența episcopului și a clerului să nu aibă efectul neintenționat de a sufoca contribuțiile autentice și neîngrădite ale credincioșilor, mai ales în situațiile în care a existat scandal, sau pur și simplu din cauza deferenței culturale.

În sfârșit, episcopul convoacă o adunare diecezană presinodală pentru a încheia faza diecezană și colaborează cu persoana (persoanele) de contact la nivel diecezan pentru a o organiza. Această adunare să urmărească o largă reprezentare din întreaga dieceză cu scopul de a ne uni în rugăciune, ascultare, reflecție și discernere a căii sinodale de-a lungul căreia Duhul lui Dumnezeu cheamă întreaga dieceză. Episcopul poate apoi să revizuiască sinteza diecezană în colaborare cu persoana (persoanele) de contact la nivel diecezan înainte de a fi prezentată Conferinței Episcopale. Este foarte important de menționat că sinteza diecezană nu este menită să reflecte pozitiv sau negativ asupra episcopului diecezan. Mai degrabă, sinteza diecezană ar trebui să fie un raport onest a tot ceea ce a fost împărtășit în timpul fazei diecezane a procesului sinodal, reprezentând varietatea de puncte de vedere și

perspective ale Poporului lui Dumnezeu.

Este de înțeles că inițierea acestui proces de consultare va trezi o serie de sentimente în rândul liderilor pastorali, de la emoție și bucurie la neliniște, frică, incertitudine sau chiar scepticism. Astfel de reacții nuanțate fac adesea parte din calea sinodală. Episcopii pot recunoaște amestecul de reacții care apar în dieceză, încurajând în același timp deschiderea către Duhul Sfânt care lucrează adesea în moduri surprinzătoare și revigorante. Ca bun păstor al turmei sale, episcopul este chemat să meargă înaintea Poporului lui Dumnezeu, să stea în mijlocul lui și să-l urmeze din spate, asigurându-se că nimeni nu este lăsat pe dinafară și nimeni nu se pierde.

4.3 Rolul preoților și al diaconilor în procesul sinodal

Slujirea exercitată de către preoți și diaconi are două puncte vitale de referință: episcopul diecezan, pe de o parte, și poporul încredințat îngrijirii lor pastorale, pe de altă parte. Astfel, membrii clerului prezent în Biserica locală oferă un punct util de legătură între episcop și cei pe care îi slujesc. Acest fapt le conferă preoților și diaconilor un rol cheie în mersul împreună în mijlocul Poporului lui Dumnezeu, uniți cu episcopul și în slujba credincioșilor. Ei pot să comunice poporului în numele episcopului și, de asemenea, pot să comunice de la popor către episcop. Ei sunt făuritori de comuniune și unitate în edificarea Trupului lui Cristos, ajutându-i pe credincioși să meargă împreună, înaintând unii cu alții în mijlocul Bisericii. Membrii clerului sunt, de asemenea, vestitori ai înnoirii, atenți la nevoile în evoluție ale turmei lor și arătând modul în care Duhul Sfânt deschide noi căi. În sfârșit, ei sunt oameni ai rugăciunii, care promovează o experiență cu adevărat *spirituală* a căii sinodale, astfel încât Poporul lui Dumnezeu să poată fi mai atent la Duhul Sfânt și să asculte împreună voia lui Dumnezeu.

În acest sens, preoții și diaconii au un rol crucial în însoțirea întregului Popor al lui Dumnezeu pe calea sinodalității. Eforturile lor de a promova și pune în practică un mod mai sinodal de a fi Biserica lui Cristos sunt de o importanță vitală. Preoții și diaconii pot face să crească gradul de conștientizare cu privire la natura sinodală a Bisericii și la semnificația sinodalității în parohiile, slujirile și mișcările care le sunt încredințate. Preoții și diaconii sunt, de asemenea, chemați să sprijine, să încurajeze, să promoveze și să permită desfășurarea fazei diecezane a procesului sinodal în Biserica locală. Ei fac acest lucru prin intermediul organismelor participative care sunt deja stabilite în întreaga dieceză, cum ar fi consiliul pastoral diecezan, consiliul prezbiteral și consiliile pastorale parohiale. Se solicită în mod expres implicarea organelor „sinodale” ale Bisericilor locale, în special a consiliului prezbiteral și a consiliului pastoral (DP, 31). Pe calea sinodală a Bisericii, aceste organisme participative la nivel diecezan „se pot dovedi fundamentale, iar de aici poate începe să apară o Biserică sinodală” (EC, 7).

Totodată, preoții și diaconii pot găsi modalități noi și creative de a promova o experiență autentic *sinodală* în rândul credincioșilor laici, în conexiune cu inițiativele episcopului diecezan și ale persoanei (persoanelor) de contact care sunt desemnate la nivel diecezan pentru prezentul proces sinodal. Este demn de remarcat faptul că procesul de consultare întreprins de faza diecezană a procesului sinodal este coordonat de episcopul diecezan și adresat „preoților, diaconilor și credincioșilor laici ai Bisericilor lor [locale], atât individual, cât și în asociații, fără a trece cu vederea contribuția valoroasă pe care o pot aduce bărbații și femeile consacrate” (EC, 7).

Documentul pregătit ne spune că, în slujirea lui Isus, „alegerea apostolilor nu este privilegiul unei poziții exclusive de putere și separare, ci harul unei slujiri incluzive de binecuvântare și împărtășire. Datorită darului Duhului Domnului Înviat, ei trebuie să păzească locul lui Isus, fără

a-L înlocui: să nu pună filtre prezenței Sale, ci să facă mai lesnicioasă întâlnirea cu El” (DP, 19). La fel și toți membrii clerului, înzestrați cu darurile și carismele sacre primite prin hirotonirea lor, au un rol esențial de jucat pentru a garanta că această experiență sinodală este o întâlnire autentică cu Cristos cel Înviat, întemeiată pe rugăciune, hrănită de celebrarea Euharistiei și inspirată de ascultarea Cuvântului lui Dumnezeu.

4.4 Foaia de parcurs (exemple de pași pentru faza diecezană)

Sarcinile implicate în realizarea etapei de ascultare și dialog în cadrul fiecărei dieceze vor varia în funcție de factorii locali, dar abordarea generală va implica următorii pași:

1. Numirea persoanei (persoanelor) de contact la nivel diecezan

Fiecare dieceză ar trebui să aleagă una sau două persoane care să servească drept persoană (persoane) de contact la nivel diecezan. Anexa A oferă detalii cu privire la responsabilitățile și calitățile dorite ale acestor persoane de contact. În mod ideal, doi colideri sunt numiți ca model de coresponsabilitate. Dacă există mai mult de o persoană de contact la nivel diecezan, se recomandă să fie numiți cel puțin o femeie și un bărbat. Numirile pot fi posturi voluntare sau remunerate și pot fi ocupate de persoane care lucrează deja în cadrul diecezei. Persoanele de contact la nivel diecezan pot fi preoți, persoane consacrate sau laici. Diecezele pot reflecta asupra posibilului rol al persoanei (persoanelor) de contact la nivel diecezan în continuarea slujirii căii sinodale în dieceză până în octombrie 2023 și după.

2. Înființarea unei echipe sinodale diecezane

Persoana (persoanele) de contact la nivel diecezan va (vor) trebui probabil să lucreze în colaborare cu o echipă de bază, care se poate forma fie printr-un proces deschis de persoane care își exprimă interesul, fie prin numirea de către episcopul diecezan. Membrii echipei sinodale diecezane pot cuprinde reprezentanți din parohii, mișcări, slujiri diecezane și comunități religioase. Ei pot fi convocați ca organ consultativ și de lucru pentru persoana (persoanele) de contact la nivel diecezan. Dincolo de faza diecezană a actualului sinod, echipa sinodală diecezană poate continua să promoveze și să implementeze calea sinodală în dieceză în viitor, în colaborare cu episcopul diecezan.

3. Discernerea căii pentru dieceza/eparhia voastră

Documentul pregătitor și *Vademecum* oferă informații despre actualul sinod și oferă orientări pentru organizarea procesului de consultare. Aceste documente trebuie aplicate diferit în contexte diferite, în funcție de realitățile și provocările actuale din Biserica locală și din societate, precum și de orice procese sinodale concomitente sau recente care au loc în dieceză. Cu aceste documente se poate face o reflecție trecută prin rugăciune, pentru a discerne domeniile cheie de interes pentru dieceză.

4. Planificarea procesului participativ

Fiecare dieceză să urmărească cea mai largă participare posibilă, implicând o varietate de platforme. Acestea pot include întâlniri la nivel de parohie, adunări interparohiale, grupuri școlare, asociații locale, platforme online, grupări lingvistice speciale și mijloace adecvate de a ajunge la cei care au fost îndepărtați de Biserică. În mod ideal, să existe oportunități pentru diverse grupuri de a se asculta unele pe altele. Resursele necesare pentru procesul de consultare să fie identificate și puse la dispoziție, inclusiv un buget global, facilități fizice și platforme online. Se pot organiza gesturi de solidaritate între dieceze pentru a oferi la nevoie asistență financiară și resurse umane.

5. Pregătirea coordonatorilor de grup pentru reuniunile de consultare sinodală

Echipa sinodală diecezană poate lucra prin coordonatori pentru a desfășura ședințele de consultare sinodală în întreaga dieceză. De exemplu, consultarea sinodală din cadrul unei parohii poate fi supravegheată de un coordonator din acea parohie, care lucrează cu o echipă parohială. Toți coordonatorii să fie informați cu privire la spiritul, obiectivele și atitudinile procesului sinodal și să aibă acces la resurse relevante, inclusiv la acest *Vademecum* și la site-ul actualului sinod. Coordonatorii pot apoi să discearnă și să planifice cele mai potrivite procese pentru grupurile lor particulare, în comunicarea cu echipa sinodală diecezană.

6. Oferirea unui atelier de orientare pentru echipa sinodală diecezană și pentru coordonatorii locali

Deoarece nivelul de înțelegere și experiență privind sinodalitatea probabil diferă de la o persoană la alta în cadrul diecezei, se pot propune ateliere de formare care să confere oamenilor o orientare despre sinodalitate și să-i înzestreze cu abilități de bază pentru procesele sinodale. Astfel de competențe să includă desfășurarea de reuniuni de consultare sinodale, iar această formare de bază este în sine un rezultat valoros al actualului proces sinodal. Anexa B oferă o prezentare generală a modului în care se poate desfășura o reuniune tipică de consultare sinodală. Cea mai importantă este adoptarea unor metode adecvate care să faciliteze ascultarea atentă, împărtășirea autentică și discernământul spiritual comun. Resurse suplimentare sunt disponibile pe site-ul sinodului.

7. Comunicarea cu toți

Pentru a crește gradul de conștientizare și a încuraja participarea, se poate face o publicitate largă a sinodului, care să comunice semnificația și obiectivele acestuia și modul în care oamenii pot participa. Câteva exemple de materiale publicitare sunt furnizate pe site-ul web.

8. Implementarea, monitorizarea și îndrumarea procesului de consultare sinodală

Odată pregătit, începe procesul de consultare sinodală. În centrul acestei etape se află ședințele de consultare sinodală care au loc în întreaga dieceză. Se poate organiza o celebrare liturgică diecezană pentru a deschide faza diecezană și pentru a-L invoca pe Duhul Sfânt ca să îndrume întregul proces. De-a lungul etapei diecezane, persoana (persoanele) de contact la nivel diecezan trebuie să țină regulat legătura cu coordonatorii de grup ai reuniunilor de consultare sinodală din întreaga dieceză, astfel încât să le monitorizeze progresul, să ofere sprijin acolo unde este necesar și să faciliteze schimbul de idei, de bune practici și de feedback emergent. Ar trebui specificată o dată pentru prezentarea feedbackului consultării, care se poate ghida după orientările pentru sinteza diecezană, așa cum sunt descrise mai jos.

9. Întâlnirea diecezană presinodală

Se recomandă insistent ca procesul de consultare în dieceză să culmineze cu o adunare diecezană presinodală care să includă o celebrare liturgică. O largă reprezentare din întreaga dieceză să fie invitată să ia parte, cu scopul de a veni împreună pentru a ne ruga, asculta, reflecta și discerne calea sinodală la care Duhul lui Dumnezeu cheamă întreaga dieceză. Anexa C oferă sugestii pentru organizarea acestei întâlniri.

10. Întocmirea și prezentarea sintezei diecezane

În sfârșit, se va elabora o sinteză diecezană pe baza tuturor feedbackurilor adunate din întreaga dieceză, precum și a lucrărilor reuniunii presinodale. Anexa D oferă o sugestie de schiță. Sinteza urmează să fie prezentată Conferinței Episcopale până la o dată specificată. Odată finalizată, sinteza va fi comunicată publicului din dieceză. Persoana (persoanele) de contact la nivel diecezan trebuie să își mențină numirea pe tot parcursul procesului sinodal, cel puțin până la Adunarea Sinodului Episcopilor din octombrie 2023, iar rolul lor poate continua și după această dată. În fazele succesive ale actualului Sinod, acestea vor fi un punct de legătură pentru conferințele episcopale și adunările continentale și pot ajuta dieceza/eparhia să rămână angajată în procesul sinodal. Acolo unde este necesar, ele pot asigura, de asemenea, o tranziție lină către punerea în aplicare a oricăror sugestii enunțate în timpul consultării în dieceză. În fond, actualul proces sinodal nu este sfârșitul, ci un nou început.

4.5 Componentele de bază ale procesului sinodal

Pașii enumerați mai sus (Partea 5.4) sunt orientativi. În ultimă instanță, faza diecezană presupune aceleași „ingrediente” ca și Adunarea Sinodului Episcopilor, de exemplu cea care va avea loc la Roma în octombrie 2023. Aceste elemente sunt: o celebrare liturgică de început,

reunirea într-o adunare mare, întâlniri de grup mic, momente de tăcere și rugăciune, conversații informale, experiențe comune (cum ar fi pelerinaje, expresii artistice și experiențe cu cei vulnerabili, persoane cu handicap și vârstnici) și o celebrare liturgică de încheiere. Aceste ingrediente de bază ale sinodalității pot fi ușor adaptate la circumstanțele voastre locale pentru a promova o experiență sinodală rodnică în Biserica voastră locală, ținând cont de principiile, atitudinile și capcanele prezentate mai sus în Partea a 2-a.

5. Resurse pentru organizarea procesului sinodal

5.1 Metodologia procesului sinodal diecezan

Fiecare dieceză poate discerne cele mai propice moduri de a permite o experiență sinodală condusă de Duhul pentru Poporul său, acordând o atenție deosebită celor ale căror glasuri nu au fost auzite în trecut. Pe site-ul sinodului se găsesc sfaturi și resurse despre cum se poate face acest lucru.

După cum s-a menționat mai sus, indivizii și grupurile sunt încurajate să participe la procesul sinodal prin intermediul Bisericii lor locale. Cu toate acestea, este de asemenea posibil ca indivizii și grupurile să-și trimită contribuțiile direct la Secretariatul general al Sinodului Episcopilor (EC, 6).

În cadrul fiecărei Biserici locale, adunările trebuie să fie stabilite într-un mod care să promoveze cea mai fructuoasă experiență sinodală în contextul local. În mod ideal, mai mult de una dintre aceste „întâlniri de consultare sinodale” ar trebui organizate pentru același grup de participanți, astfel încât aceștia să poată aprofunda și să dialogheze mai bogat. Alternativ, pot fi organizate noi grupări, astfel încât mai multe persoane să ajungă să asculte și să interacționeze cu o diversitate mai largă de opinii și experiențe.

Persoanele fizice pot trimite, de asemenea, feedbackul lor de consultare direct la dieceză. Pentru cei care contribuie individual la consultare, se vor distribui din timp informațiile și materialele adecvate, astfel încât punctele de vedere exprimate să poată fi incluse în sinteza diecezană. Experiențele comunitare ale procesului sinodal trebuie încurajate față de contribuțiile individuale, deoarece ele manifestă mai bine spiritul sinodal de a merge împreună. În acest sens, videoclipurile, videoconferințele, reflectarea asupra scripturilor și rugăciunile pot fi propuse celor care contribuie individual, pentru a-i uni mai strâns la experiența sinodală.

Organizarea de întâlniri de consultare sinodală care reunesc mai multe parohii poate fi un bun mod de a aduna o serie de persoane din diferite medii socio-economice, etnii, grupe de vârstă etc. Două sau mai multe parohii se pot reuni pentru a planifica o serie de întâlniri comune de consultare sinodală. Ei își pot concentra împărtășirea în jurul unei experiențe relevante comune, cum ar fi provocările cu care se confruntă în calitate de creștini, faptul de a fi Biserică în mijlocul pandemiei de COVID-19 sau ceva legat de contextul propriu. Se poate forma o echipă de organizare interparohială.

De asemenea, vă încurajăm să integrați tema sinodală și acest proces sinodal de consultare în adunările și întâlnirile locale sau diecezane care sunt deja planificate, ori de câte ori este posibil. În acest sens, faza diecezană a procesului sinodal poate îmbogăți agenda pastorală existentă pentru anul 2021-2022, inspirând în același timp și anumite elemente noi.

5.2 Dimensiunea informală a procesului sinodal

Ascultarea reciprocă se îmbogățește cunoscându-ne unii pe alții și împărtășind viața împreună. Poate fi foarte util să împărtășiți o activitate comună înainte de a începe să vă întâlniți și să dialogați unii cu ceilalți.

Câteva exemple de activități care pot fi realizate împreună includ un pelerinaj, o informare socială sau caritabilă sau pur și simplu luarea unei mese împreună. Pe lângă dezvoltarea încrederii reciproce între participanți, acest lucru ar putea contribui, de asemenea, la încurajarea participării persoanelor care sunt mai atrase de acțiuni practice, mai degrabă decât de discuții intelectuale.

Această abordare urmează exemplul lui Isus de a-i aduna pe ucenicii Săi pentru a sta împreună la masă, a merge împreună sau pur și simplu a petrece timp unii cu alții. Poate fi important să se aloce suficient timp și spațiu adecvat pentru ca participanții să împărtășească alimente și băuturi, prelungind experiența de a se asculta unul pe altul într-un schimb mai puțin formal și mai spontan, în timpul pauzelor. Acest lucru poate să deschidă ușa unei participări mai fructuoase persoanelor care se simt mai puțin confortabil în întâlnirile formale, precum și să ofere unele oportunități de a clarifica mai liber anumite puncte.

Participarea la activități fizice, culturale, sociale și caritabile poate contribui la construirea comunității între participanți, reînnoind Biserica prin noi experiențe de fraternitate reciprocă.

5.3 Întrebarea principală pentru consultare

Actualul sinod ridică următoarea întrebare fundamentală: ***O Biserică sinodală, în vestirea Evangheliei, „merge împreună”. Cum se desfășoară astăzi acest „a merge împreună” în Biserica voastră locală? Ce pași ne invită Duhul să facem pentru a crește în „mersul nostru împreună”?*** (DP, 26).

Răspunzând la această întrebare, suntem invitați:

- *Să ne amintim experiențele noastre:* Ce experiențe ale Bisericii noastre locale îmi vin în minte la această întrebare?
- *Să recitim aceste experiențe în profunzime:* Ce bucurii au adus? Ce dificultăți și obstacole au întâmpinat? Ce răni au dezvăluit? Ce intuiții au stârnit?
- *Să adunăm roadele pentru a le împărtăși:* Unde răsună glasul Duhului Sfânt în aceste experiențe? Ce ne cere Duhul? Care sunt punctele care trebuie confirmate, perspectivele de schimbare, pașii de făcut? Unde înregistrăm un consens? Ce căi se deschid pentru Biserica noastră locală?

Pentru a ajuta oamenii să exploreze mai bine această întrebare fundamentală, următoarele teme evidențiază aspecte semnificative ale „sinodalității trăite” (DP, 30). Răspunzând la aceste întrebări, este util să ne amintim că „mersul împreună” are loc în două moduri profund interconectate. În primul rând, mergem împreună unii cu alții ca Popor al lui Dumnezeu. Apoi, mergem ca Popor al lui Dumnezeu împreună cu întreaga familie umană. Aceste două perspective se îmbogățesc reciproc și sunt utile pentru discernământul nostru comun privind o comuniune mai profundă și o misiune mai fructuoasă.

Întrebările care însoțesc fiecare dintre următoarele zece teme pot fi folosite ca punct de plecare sau ca orientare utilă. Conversația și dialogul nu sunt obligate să se limiteze la următoarele întrebări:

1. TOVARĂȘI DE DRUM

În Biserică și în societate suntem cot la cot pe același drum. În Biserica noastră locală, cine sunt cei care „umbă împreună”? Cine sunt cei care par să fie mai despărțiți? Cum suntem chemați să creștem ca tovarăși de drum? Ce grupuri sau persoane sunt lăsate la margine?

2. ASCULTARE

Ascultarea este primul pas, dar necesită o minte și o inimă deschisă, fără prejudecăți. Cum ne vorbește Dumnezeu prin voci pe care uneori le ignorăm? Cum sunt ascultați laicii, în special femeile și tinerii? Ce ne facilitează sau ne inhibă ascultarea? Cât de bine îi ascultăm

pe cei de la periferie? Cum este integrată contribuția persoanelor consacrate? Care sunt unele limitări în capacitatea noastră de a asculta, în special pe cei care au opinii diferite de ale noastre? Ce spațiu există pentru vocea minorităților, în special a persoanelor care se confruntă cu sărăcia, marginalizarea sau excluderea socială?

3. VORBIND DESCHIS

Toți sunt invitați să vorbească cu curaj și parrhesia, adică în libertate, adevăr și caritate. Ce ne permite sau împiedică să vorbim cu curaj, sincer și responsabil în Biserica noastră locală și în societate? Când și cum reușim să spunem ce este important pentru noi? Cum funcționează relația cu mass-media locală (nu numai cu mass-media catolică)? Cine vorbește în numele comunității creștine și cum sunt alese aceste persoane?

4. SĂRBĂTOARE

„Mersul împreună” este posibil numai dacă se bazează pe ascultarea comună a Cuvântului și pe celebrarea Euharistiei. Cum ne inspiră și ghidează, de fapt, rugăciunea și sărbătorile liturgice viața și misiunea noastră comună în comunitatea noastră? Cum ne inspiră cele mai importante decizii? Cum promovăm participarea activă a tuturor credincioșilor la Liturghie? Ce spațiu se acordă participării la slujirea de lector și acolit?

5. ÎMPĂRTĂȘIREA RESPONSABILITĂȚII PENTRU MISIUNEA NOASTRĂ COMUNĂ

Sinodalitatea este în slujba misiunii Bisericii, la care toți membrii sunt chemați să participe. Din moment ce suntem cu toții ucenici misionari, cum este chemată fiecare persoană botezată să participe la misiunea Bisericii? Ce îi împiedică pe cei botezați să fie activi în misiune? Ce domenii de misiune neglijăm? Cum își sprijină comunitatea membrii care servesc societatea în diverse moduri (implicare socială și politică, cercetare științifică, educație, promovarea justiției sociale, protejarea drepturilor omului, grija pentru mediu etc.)? Cum îi ajută Biserica pe acești membri să-și trăiască slujirea față de societate într-un mod misionar? Cum se face discernământul cu privire la alegerile misionare, și de către cine?

6. DIALOGUL ÎN BISERICĂ ȘI SOCIETATE

Dialogul necesită perseverență și răbdare, dar permite și înțelegere reciprocă. În ce măsură diverse segmente de populație din comunitatea noastră se reunesc pentru dialog? Care sunt locurile și mijloacele de dialog în cadrul Bisericii noastre locale? Cum promovăm colaborarea cu diecezele învecinate, comunitățile religioase din zonă, asociațiile și mișcările laice etc.? Cum sunt abordate divergențele de viziune sau conflictele și dificultățile? Căror probleme particulare din Biserică și societate trebuie să le acordăm mai multă atenție? Ce experiențe de dialog și colaborare avem cu credincioșii altor religii și cu cei care nu au o afiliere religioasă? Cum dialoghează Biserica și cum învață din alte sectoare ale societății: sferile politicii, economiei, culturii, societății civile și de la oamenii care trăiesc în sărăcie?

7. ECUMENISMUL

Dialogul dintre creștinii de diferite confesiuni, uniți printr-un singur botez, are un loc aparte în drumul sinodal. Ce relații are comunitatea noastră bisericească cu membrii altor tradiții și confesiuni creștine? Ce împărtășim și cum mergem împreună? Ce roade am tras din mersul împreună? Care sunt dificultățile? Cum putem face următorul pas în a merge mai departe unii cu ceilalți?

8. AUTORITATE ȘI PARTICIPARE

O biserică sinodală este o Biserică participativă și coresponsabilă. Cum identifică comunitatea noastră din Biserică țelurile care trebuie urmărite, calea de a le atinge și pașii care trebuie făcuți? Cum se exercită autoritatea sau guvernarea în cadrul Bisericii noastre locale? Cum sunt puse în practică munca în echipă și coresponsabilitatea? Cum se desfășoară evaluările și de către cine? Cum sunt promovate slujirile laice și responsabilitatea laicilor? Am avut experiențe fructuoase de sinodalitate la nivel local? Cum funcționează organele sinodale la nivelul Bisericii locale (consilii pastorale în parohii și dieceze, consiliul prezbiteral etc.)? Cum putem promova o abordare mai sinodală în participarea și

conducerea noastră?

9. DISCERNĂMÂNT ȘI DECIZIE

Într-un stil sinodal, luăm decizii prin discernerea a ceea ce spune Duhul Sfânt prin întreaga noastră comunitate. Ce metode și procese folosim în luarea deciziilor? Cum pot fi îmbunătățite? Cum promovăm participarea la luarea deciziilor în cadrul structurilor ierarhice? Metodele noastre de luare a deciziilor ne ajută să ascultăm întregul Popor al lui Dumnezeu? Care este relația dintre consultare și luarea deciziilor și cum le punem în practică? Ce instrumente și proceduri folosim pentru a promova transparența și responsabilitatea? Cum putem crește în discernământul spiritual comunitar?

10. FORMAREA NOASTRĂ PENTRU SINODALITATE

Sinodalitatea implică receptivitatea la schimbare, formare și învățare continuă. Cum îi formează comunitatea noastră bisericească pe oameni pentru a fi mai capabili să „meargă împreună”, să se asculte unii pe alții, să participe la misiune și să se angajeze în dialog? Ce formare se oferă pentru a încuraja discernământul și exercitarea autorității într-un mod sinodal?

Site-ul sinodului oferă sugestii cu privire la cum să punem aceste întrebări diferitelor grupuri de oameni în moduri simple și antrenante. Fiecare dieceză, parohie sau grup eclezial nu ar trebui să urmărească să acopere toate întrebările, ci să discearnă și să se concentreze asupra acelor aspecte ale sinodalității care sunt mai relevante pentru contextul propriu. Participanții sunt încurajați să împărtășească cu onestitate și deschidere experiențele lor din viața reală și să reflecteze împreună la ceea ce Duhul Sfânt le dezvăluie prin ceea ce împărtășesc unii cu alții.

UN CUVÂNT DE RECUNOȘTIȚĂ

Un cuvânt de recunoștință sinceră pentru toți cei care organizează, coordonează și participă la acest proces sinodal. Călăuziți de Duhul Sfânt, noi alcătuim pietrele vii prin care Dumnezeu zidește Biserica pe care o dorește pentru mileniul al treilea (*1Petru 2,5*). Fie ca Preasfânta Fecioară Maria, Regina Apostolilor și Maica Bisericii, să mijlocească pentru noi în timp ce străbatem împreună calea pe care Dumnezeu ne-o pune înainte. Ca și în încăperea de sus de la Rusalii, fie ca grija și mijlocirea ei maternă să ne însoțească pe măsură ce ne construim comuniunea unii cu alții și ne îndeplinim misiunea în lume. Cu ea, spunem împreună ca Popor al lui Dumnezeu: „*Fie mie după cuvântul Tău*” (*Luca 1,38*).

Anexa A

Persoana (persoanele)/echipa de contact la nivel diecezan

Fiecare dieceză* să aleagă una sau două persoane care să servească drept persoană(e) de contact la nivel diecezan sau „colideri” pentru faza diecezană a consultării sinodale. Dacă este posibil, să se organizeze o echipă care să colaboreze cu ei.

Se recomandă un model de *co-conducere*, în locul numirii unei singure persoane de contact, deoarece acest model reflectă natura sinodală a procesului. Vă încurajăm să lucrați împreună cu un coleg *colider* și să colaborați cu o *echipă*, pentru a învăța unii de la alții, pentru a împărtăși responsabilitatea și pentru a îmbogăți creativitatea și vitalitatea procesului sinodal în dieceza dumneavoastră. Activitatea persoanei (persoanelor) de contact la nivel diecezan/a echipei va implica următoarele funcții sau sarcini generale:

- Va (vor) sluji ca legătură între dieceză și conferința episcopală (și persoana sau echipa de contact a acestora).
- Va (vor) sluji ca punct (puncte) de referință pentru parohii și alte grupuri ecleziale din dieceză cu privire la consultarea sinodală.
- Va (vor) sluji persoanei (persoanelor) principale de contact pentru episcopul diecezei în relație cu procesul sinodal.
- Va (vor) lucra într-o manieră sinodală cu o echipă pentru a dezvolta modul în care se va desfășura procesul diecezan și pentru a discuta subiectele și problemele legate de sinodalitate (așa cum a fost subliniat de Secretariatul general al Sinodului Episcopilor și de către Conferința Episcopală), precum și pe cele legate de procesul de strângere, analiză și sinteză a contribuțiilor rezultate din consultare din întreaga dieceză.
- Va (vor) invita toate parohiile să ia parte la procesul de consultare, organizând adunări pentru a participa la procesul sinodal la nivel local. Parohiile se pot uni cu alte parohii pentru a promova un mai pronunțat simț al comuniunii și al mergerii împreună. Persoana (persoanele)/echipa de contact la nivel diecezan să încurajeze parohiile să promoveze un spirit de fraternitate, coresponsabilitate, precum și participarea deplină și activă a celor hirotoniți, a călugărilor și a persoanelor consacrate, precum și a laicilor din comunitate, inclusiv copii, tineri, persoane singure sau căsătorite, familii și persoane în vârstă. În acest fel, procesul de consultare va reprezenta diversitatea mediilor și a abilităților socio-economice și culturale/etnice din zona locală, și va încuraja consultarea cu cei care sunt mai puțin activi în practicarea credinței catolice, cu cei din diferite confesiuni creștine și din alte tradiții de credință, precum și cu membrii comunității locale sau civile care nu au nicio legătură cu parohia.

- Va (vor) invita fiecare slujire, mișcare, organism eclezial și departament/birou din cadrul diecezei să ofere răspunsuri la întrebările din *Vademecum* și la documentele însoțitoare, din punctul de vedere al slujirii proprii sau al ariei lor de interes specific. Fiecare dintre aceste grupuri poate organiza propria consultare sau pot lucra împreună între ele și/sau cu parohiile din dieceză. Trebuie depuse eforturi pentru a implica în procesul de consultare toate apostolatele, culturile, comunitățile, grupurile, inițiativele și eforturile ecumenice/interreligioase din cadrul diecezei, promovând o experiență autentică de sinodalitate în Biserica locală.
- Va (vor) oferi formare și însoțire (sub formă de ateliere, webinarii, videoclipuri, materiale și/sau sprijin personal) celor care vor răspunde de desfășurarea și facilitarea procesului de consultare la nivel local (în parohii, comunități etc.), ca să-i ajute să înțeleagă semnificația sinodalității, obiectivele prezentului proces sinodal și caracteristicile experienței sinodale pe care caută să o promoveze (pentru mai multe informații, vă rugăm să consultați *Vademecumul* sau site-ul sinodului).
- Va (vor) dezvolta metode de primire a contribuțiilor provenite din procesul de consultare în întreaga dieceză, precum și de comunicare a acestui proces parohiilor, grupurilor diecezane, comunităților religioase și mișcărilor, asigurând *cea mai largă participare posibilă*. Între altele:
 - Va (vor) sugera ca parohiile/comunitățile să-și numească propria persoană/echipă de contact pentru a efectua consultarea.
 - Va (vor) sugera ca parohiile/comunitățile să desfășoare una, două sau mai multe întâlniri de consultare cu persoane din comunitatea locală. Parohiile/grupurile vor dori poate să țină o consultare specială pe anumite grupuri (de exemplu, adolescenți, tineri adulți, cupluri căsătorite, migranți și refugiați, cei care sunt mai puțin activi în credință și cei care se confruntă cu sărăcia și marginalizarea).
 - Va (vor) sugera ca parohiile să găsească o modalitate de a sintetiza sau de a lua act de fiecare consultare/conversație în parte (fie prin intermediul unui secretar/unei persoane care ia note, fie prin înregistrarea electronică a întâlnirii, în cadrul căreia participanții sau facilitatorii își încarcă notele online, fie prin alte mijloace).
 - Va (vor) stabili un termen limită determinat, precum și procesul/mijloacele prin care toate contribuțiile sunt trimise persoanei (persoanelor)/echipei de contact la nivel diecezan.
 - După procesul de consultare, va (vor) încuraja întâlniri între cei care au participat și cu alții, ca să împărtășească ceea ce s-a făcut pentru a urmări contribuțiile furnizate și să discearnă următorii pași pentru integrarea spiritului și stilului sinodalității la nivel local.
- Va (vor) contacta periodic fiecare parohie/comunitate pe tot parcursul etapei de consultare, oferind sprijin, încurajare și însoțire, și își va (vor) exprima recunoștința pe parcurs.
- Va (vor) aduna în timp util sintezele/contribuțiile/informațiile de la consultările locale.

- Va (vor) supraveghea organizarea reuniunii diecezane presinodale (a se vedea anexa C).
- Va (vor) analiza și sintetiza contribuțiile adunate, dezvoltând o *sinteză diecezană succintă* însumând maximum **zece pagini**, care vor fi apoi comunicate Conferinței Episcopale până la termenul stabilit. Această sinteză să fie dezvoltată de echipa care lucrează cu persoana (persoanele) de contact la nivel diecezan, în colaborare cu episcopul și/sau cu persoana desemnată de acesta (a se vedea anexa D).
- Va (vor) trimite sinteza diecezană la Conferința Episcopală în timp util.

Persoana (persoanele) de contact la nivel diecezan și echipa care o (le) ajută ar trebui să aibă următoarele calități:

- Să fie o persoană (persoane) matură(e) din punct de vedere spiritual, cu o credință vie.
- Să fie colaborator(i) înnăscuți.
- Să fie comunicator(i) eficient(ți).
- Să aibă capacitatea de a sintetiza o varietate de informații.
- Să aibă capacitatea de a interacționa bine cu oameni din medii culturale, generaționale și ecleziale diverse.
- Să fie familiarizat(e) cu structurile și procesele diecezane.
- Să aibă experiență anterioară de lucru în inițiative de colaborare sau procese sinodale.
- Să dea dovadă de smerenie în lucrul cu un „colider” și/sau echipă, să fie deschis(și) și atenți la intuițiile și darurile altora, și dispus(e) să încerce modalități noi.

Trebuie remarcat faptul că persoana (persoanele) de contact la nivel diecezan nu trebuie neapărat să fie din rândul clerului. Dacă se utilizează un model de *co-leadership*, este foarte recomandat ca liderii să fie un bărbat și o femeie. Cel puțin unul dintre ei ar trebui să fie o persoană laică.

Echipa care colaborează cu persoana (persoanele) de contact la nivel diecezan să reflecte diversitatea diecezei și să includă lideri diecezani cheie: femei și bărbați laici, clerici și persoane consacrate, de diferite proveniențe culturale, din generații și medii diverse, reprezentând diferitele slujiri și carisme ale Bisericii, în special activitatea pastorală a diecezei cu tinerii, familiile, migrantii și refugiații, și cu săracii. Ar fi util ca unii membri ai echipei să fi lucrat anterior/recent în procese sinodale locale, diecezane sau naționale sau în demersuri similare.

* **Notă:** În *Vademecum* și în toate anexele și resursele însoțitoare, termenul „dieceză” se referă la Bisericile locale în general și poate fi înlocuit cu termenii *eparhie*, *ordinariat* sau cu orice alt termen care indică un organism eclezial echivalent.

Anexa B

Ghid sugerat pentru organizarea unei întâlniri de consultare sinodală

Întâlnirile de consultare sinodală pot fi organizate între diferite grupuri dintr-o parohie sau prin reunirea unor segmente diverse din diferite parohii. Alte organisme diecezane sau organizații religioase și laice pot colabora, de asemenea, pentru a organiza reuniuni de consultare. Mai jos este o schiță generală a pașilor care pot fi făcuți.

1. Se poate forma o **echipă de organizare** pentru a planifica și desfășura procesul de consultare și întâlnirile la nivel local, inclusiv discernerea modului de a ajunge la oameni și cele mai potrivite metode de promovare a dialogului și a participării la o experiență sinodală autentică.
2. **Participarea** poate fi încurajată prin anunțuri parohiale, social media, scrisori etc. Prin intermediul vecinătăților de cartier, precum și al instituțiilor bisericești cum ar fi școlile și centrele sociale, se poate face un efort deosebit pentru a identifica și a ajunge la cei care nu au fost în contact regulat cu comunitatea bisericească de ceva timp. Ar trebui să se aibă grijă ca procesul să-i implice pe cei care sunt excluși sau ale căror voci nu sunt adesea luate în considerare.
3. Participanții ar trebui să includă, în mod ideal, oameni dintr-o **diversitate** de comunități, experiențe, culturi, vârste și categorii sociale. Dimensiunea totală a grupului poate depinde de locul disponibil și de numărul de facilitatori.
4. Cu aproximativ 2-3 săptămâni înainte de adunare, **materialele pregătitoare** pentru rugăciune și reflecție trebuie trimise tuturor participanților. Acestea pot include o scurtă lectură de fond despre sinoade, principalele întrebări de reflecție și modalitățile sugerate de a ne ruga și de a discerne cu privire la aceste întrebări, inclusiv fragmentele biblice recomandate. Participanții ar trebui, de asemenea, să fie informați cu privire la metoda care urmează să fie utilizată la reuniunea sinodală. Ei ar trebui să aloce timp pentru pregătirea personală folosind toate aceste materiale, deoarece acest element este crucial pentru un dialog fructuos.
5. Principalele **întrebări de reflecție** ar trebui să fie relevante și scurte. De multe ori este mai bine să aveți mai puține întrebări care pot fi explorate profund, mai degrabă decât să aveți multe întrebări care ar fi acoperite doar superficial. Prezentul sinod pune următoarea **întrebare fundamentală: O Biserică sinodală, în vestirea Evangheliei, „merge împreună”. Cum se realizează astăzi acest „a merge împreună” la diferite niveluri (de la nivelul local la cel universal), permițând Bisericii să proclame Evanghelia? Ce pași ne îndeamnă Duhul să facem pentru a crește ca Biserică sinodală? (DP, 2).**

Ca răspuns la această întrebare, suntem invitați să:

- *Ne amintim de experiențele noastre:* Ce experiențe ale Bisericii noastre locale îmi revin în minte cu această întrebare?
- *Recitim aceste experiențe în profunzime:* Ce bucurii au adus? Ce dificultăți și obstacole am întâmpinat? Ce răni au dezvăluit? Ce intuiții au provocat?

- *Adunați roadele pentru a împărtăși:* Unde răsună glasul Duhului Sfânt în aceste experiențe? Ce ne cere El? Care sunt punctele care trebuie confirmate, perspectivele de schimbare, pașii de făcut? Unde înregistrăm un consens? Ce căi se deschid pentru Biserica noastră locală?

Este adesea foarte rodnic pentru participanți să reflecteze asupra drumului parcurs de comunitatea lor locală până aici. Care a fost istoria vieții de credință a comunității? Cum a ajuns comunitatea acolo unde se află acum? Cum a fost Dumnezeu prezent? Amintirea împreună a trecutului ajută adesea la edificarea comunității și o îndrumă pe calea pe care o are înaintea.

Pentru a ajuta oamenii să cerceteze mai pe deplin această întrebare fundamentală, au fost dezvoltate zece teme care evidențiază aspecte semnificative ale „sinodalității trăite” (*DP*, 30). Întrebările care însoțesc fiecare dintre cele zece teme pot servi ca punct de plecare sau ca orientare utilă pentru îmbogățirea consultării. Aceste întrebări pot fi găsite în Partea a 5-a a *Vademecumului*. O versiune mai detaliată este disponibilă în materialele însoțitoare de pe site-ul sinodului.

6. Organizatorii să se asigure că există **suficienți moderatori** de grup în conformitate cu metoda și formatul ales al adunării de consultare și că aceștia au fost pregătiți în mod adecvat pentru a desfășura procesul. De asemenea, să stabilească echipa de persoane care va pregăti **sinteza** consultării.
7. La adunare, **rugăciunea comunitară și Liturghia** vor juca un rol vital. Ascultarea reciprocă se bazează pe ascultarea Cuvântului lui Dumnezeu și a Duhului Sfânt. Forme semnificative de rugăciune pot fi folosite pentru a cere de la Dumnezeu îndrumare și inspirație și pentru a-L lăsa să facă mai profundă comuniunea între noi. Liturghia și meditarea împreună asupra Scripturii pot fi mijloace de mare ajutor în această privință.
8. Se poate folosi o metodă adecvată pentru **dialogul de grup**, care să rezoneze cu principiile sinodalității. De exemplu, metoda **conversației spirituale** promovează participarea activă, ascultarea atentă, reflectarea și discernământul spiritual. Participanții formează grupuri mici de aproximativ 6-7 persoane din medii diverse. Această metodă are nevoie de cel puțin o oră și cuprinde trei runde. În prima rundă, fiecare vorbește pe rând, având la dispoziție un timp egal pentru a împărtăși roadele rugăciunii sale în legătură cu întrebările de reflecție prezentate în prealabil (a se vedea punctul 5 din prezenta anexă). Nu există nicio discuție în această rundă: toți participanții pur și simplu ascultă profund fiecare persoană care ia cuvântul și sunt atenți la modul în care Duhul Sfânt îi mișcă interior, pe fiecare în sinea lui, pe cel care vorbește, precum și pe tot grupul în ansamblu. Împărtășirea individuală este urmată de un timp de tăcere pentru a ne nota propriile mișcări interioare. În runda a doua, participanții împărtășesc ce i-a marcat cel mai mult în primul tur și ce i-a mișcat în timpul tăcerii. Poate avea acum loc și un mic dialog, în timpul căruia se menține aceeași atitudine de atenție spirituală. Încă o dată, urmează de un timp de tăcere. În fine, în a treia rundă, participanții reflectează asupra a ceea ce pare să rezoneze în conversație și la ceea ce i-a mișcat cel mai profund. Noi perspective și chiar întrebări nerezolvate sunt, de asemenea, remarcate. Rugăciunile spontane de recunoștință pot încheia conversația. De obicei, fiecare grup mic va avea un moderator care facilitează dialogul și o persoană care ia notițe. (O descriere detaliată a acestui proces se găsește pe site-ul sinodului.)

9. Odată ce dialogul de grup a avut loc, participanții ar trebui să **revizuiască** și să împărtășească în cadrul grupului lor mic experiența lor cu privire la proces. Cum a fost experiența lor? Care au fost sușurile și coborâșurile? Ce informații noi și revigorante au descoperit? Ce au învățat despre modul sinodal de a proceda? Cum a fost Dumnezeu prezent și a lucrat în timpul petrecut împreună?
10. Participanții trebuie apoi să decidă cu privire la **feedbackul** pe care doresc să-l comunice echipei de organizare/moderare. Întrebările directe pentru sinteza diecezană, așa cum se subliniază în Partea a 4-a din *Vademecum*, pot fi utilizate ca bază pentru acest feedback la nivel local (a se vedea, de asemenea, anexa D).
11. Toți participanții la discuțiile pe grupuri mici se pot reuni apoi în plen pentru a încheia adunarea. Un reprezentant din fiecare grup mic poate împărtăși pe scurt experiența propriului grup. Participanții trebuie să fie informați cu privire la următoarea etapă a procesului sinodal, astfel încât să știe cum va contribui munca lor la întreaga Biserică. Se recomandă ca adunarea să se încheie cu o rugăciune sau cu un cântec de mulțumire.
12. După adunare, membrii echipei de organizare/moderare se pot întâlni pentru a trece în revistă întreaga experiență și pentru a pregăti sinteza pe baza feedbackului transmis de toate grupurile mici. Ei pot transmite apoi sinteza lor către persoana (persoanele) de contact la nivel diecezan.
13. Dacă oamenii nu pot participa la o întâlnire în persoană sau online, ar trebui depuse eforturi pentru a ajunge la ei prin SMS, apeluri telefonice, radio sau alte mijloace adecvate. Este important să încercăm tot posibilul ca să ascultăm vocile tuturor, în special ale celor marginalizați.

Pentru mai multe resurse, vă rugăm să consultați site-ul sinodului.

Anexa C

Întâlnirea diecezană presinodală

Introducere

Fiecare Biserică locală încununează faza diecezană cu o adunare diecezană presinodală. Această adunare oferă posibilitatea ca diverși membri ai diecezei să se reunească pentru o celebrare liturgică, să se roage împreună, să reflecteze asupra experienței lor în decursul procesului sinodal din dieceză, să asculte feedbackul care a rezultat din ședințele de consultare sinodală din întreaga dieceză, să dialogheze despre realitatea actuală a Bisericii locale și despre semnele timpurilor, și să discearnă chemarea Duhului Sfânt pentru dieceză pe calea sinodală. Dacă o mare parte a procesului de consultare în timpul fazei diecezane poate avea loc în cadrul unor comunități specifice ale Bisericii locale, cum ar fi parohiile, slujirile și alte grupuri ecleziale, obiectivul întâlnirii diecezane presinodale este de a reuni o secțiune transversală reprezentativă a întregii dieceze, inclusiv a grupurilor minoritare și a persoanelor de la periferie, și de a permite participanților să se roage, să asculte, să reflecteze și să discearnă împreună. După această adunare, rezultatul întâlnirii diecezane presinodale trebuie inclus ca parte a sintezei diecezane, împreună cu feedbackul care a rezultat din ședințele de consultare sinodală din întreaga dieceză (a se vedea anexa D pentru mai multe informații privind sinteza diecezană).

Obiective

- a. Să încununeze lunile fazei diecezane a consultărilor sinodale cu Poporul lui Dumnezeu.
- b. Să celebreze și să reflecteze asupra realităților emergente și a experienței mersului împreună ca dieceză pe calea sinodală.
- c. Să evidențieze principalele teme ale consultărilor diecezane cu un grup ales de reprezentanți din diferite comunități ale diecezei.
- d. Să implice membrii diverselor comunități (parohii, slujiri, mișcări, școli, cler, comunități religioase, marginalizați, tineri, grupuri culturale etc.) în reflectarea asupra experienței și a contribuției procesului de consultare, în vederea sintezei diecezane pe baza feedbackului primit din întreaga dieceză.
- e. Să asculte ce a spus Dumnezeu prin oamenii din dieceză, să discearnă voia Sa pentru Biserica locală și căile pe care invită Biserica să le urmeze în dieceză spre o comuniune mai profundă, o participare mai deplină și o misiune mai rodnică.
- f. Să pună în lumină cele mai bune practici, căi sinodale, precum și un nou impuls și vitalitate spre a fi o Biserică mai sinodală care merge împreună, spre ascultare reciprocă și coresponsabilitate.
- g. Să dezvolte sinteza diecezană care transmite ceea ce a fost împărtășit de Poporul lui Dumnezeu în timpul procesului de consultare în dieceză, ca o contribuție la procesul sinodal actual al întregii Biserici.

Participanți

Membrii acestei întâlniri sinodale sunt în funcție de situația locală a diecezei. Diecezele pot

adapta aceste linii orientative în funcție de mărimea populației, distanțele geografice, resursele disponibile, mediul cultural etc. În mod ideal, membrii ar trebui să includă:

- Episcopul diecezan, episcopii auxiliari și persoana (persoanele)/echipa de contact la nivel diecezan
- Persoanele ale căror voci sunt adesea auzite în mod necorespunzător: persoane care se confruntă cu sărăcia, persoanele în vârstă, grupurile minoritare, persoanele izolate, persoanele cu dizabilități, migranții, refugiații, comunitățile indigene etc.
- Conducători laici (bărbați, femei, tineri din diferite slujiri și organisme diecezane)
- Alți laici (bărbați, femei și tineri invitați din parohii și din alte organizații ale Bisericii)
- Clerul (preoți diecezani, preoți călugări, diaconi etc.)
- Membri ai institutelor de viață consacrată și ai societăților de viață apostolică (reflectând diversitatea carismelor) și conducerea instituțiilor de apostolat și caritate
- Delegați ecumenici și interreligioși interesați de sinod (și alte persoane care poate nu sunt catolice, dar care pot contribui cu perspective utile pentru Biserică)
- Persoane cu competențe de specialitate necesare întâlnirii, inclusiv moderatori și experți pastorali sau teologi în ecleziologie.

Ordinea de zi și forma întâlnirii diecezane presinodale

Ordinea de zi a acestei adunări ar trebui să fie sărbătorirea drumului sinodal parcurs în dieceză până în acel moment, reflectarea asupra feedbackului primit în urma procesului de consultare în întreaga dieceză și trecerea la dezvoltarea sintezei diecezane care reprezintă roadele ascultării și discernământului Poporului lui Dumnezeu în dieceză. Această sinteză diecezană va constitui contribuția diezezei trimisă la Conferința Episcopală.

Forma acestei adunări ar trebui să fie modelată în discernământ cu episcopul și persoana (persoanele)/echipa de contact la nivel diecezan, pentru a urmări cât mai eficient obiectivele menționate mai sus în contextul diezezei. (Consultați site-ul sinodului pentru mai multe sugestii și resurse.) Este foarte recomandat ca faza diecezană să culmineze cu o celebrare liturgică, mulțumind lui Dumnezeu pentru ceea ce am trăit și invocând îndrumarea Duhului Sfânt pe drumul care urmează. Cum se pun în aplicare celelalte elemente ale adunării rămâne a fi discernut de fiecare dieceză. Persoana (persoanele) de contact la nivel diecezan ar trebui să fie responsabilă(e) pentru punerea la un loc a tuturor contribuțiilor primite din procesul de consultare în întreaga dieceză. Feedbackul ar putea fi prezentat participanților la adunarea cu care culminează faza diecezană.

Posibilitatea de a desfășura întâlniri sinodale online sau hibride (reuniuni e-sinodale)

Poate fi necesar sau util să se organizeze întâlniri online sau hibride, fie pentru sesiunile de consultare locală, fie pentru celebrarea diecezană care încununează procesul pentru întreaga dieceză. Întâlnirile online sau o combinație de întâlniri în persoană și online pot fi o opțiune eficientă, în special în plină pandemie de COVID-19. O atenție deosebită ar trebui depusă pentru a se asigura că aceste întâlniri online sau hibride au loc într-un spirit de rugăciune, comuniune și ascultare atentă unii față de ceilalți și față de Duhul Sfânt. Facilitatorii sau moderatorii ar trebui să se asigure că toți participanții sunt capabili să contribuie și să-și facă

auzită vocea, inclusiv cei care se simt mai puțin confortabil sau sunt mai puțin familiarizați cu tehnologia.

Rolul tinerilor în întâlnirile online sau hibride (reuniuni e-sinodale)

Încurajăm diecezele să implice tinerii în planificarea și executarea acestor întâlniri e-sinodale, explorând astfel modalități creative de a le face accesibile și ușor de utilizat pentru toți participanții, ținând cont de diversele nevoi ale diferitelor grupe de vârstă.

Instrumente precum social media, platformele virtuale și tehnologia interactivă ar putea fi utilizate în mare parte pentru a ajunge la mai mulți oameni și pentru a colecta răspunsuri care ar putea fi apoi predate persoanei (persoanelor)/echipei de contact la nivel diecezan. Tinerii pot juca un rol esențial în contribuția creativă și eficace la aceste eforturi.

Anexa D

Pregătirea sintezei diecezane

Sinteza diecezană transmite principalele roade ale discernământului întregului Popor al lui Dumnezeu din dieceză. Se recomandă ca acest lucru să fie cuprins într-un document scris de până la 10 pagini. Alte materiale, cum ar fi imaginile, videoclipurile, povestirile, expresiile artistice și mărturiile personale, pot fi prezentate ca anexe, în măsura în care acestea ajută la punerea în lumină a experienței și a contribuției participanților.

Sinteza diecezană ar trebui să reflecte diversitatea de vederi și opinii exprimate și să acorde o atenție deosebită experiențelor trăite de participanți, atât pozitive, cât și negative. Sinteza trebuie să fie fidelă cuvintelor oamenilor și să reflecte tot ceea ce a reieșit din discernământul și dialogul lor, mai degrabă decât să constituie o serie de declarații generalizate sau corecte din punct de vedere doctrinar. Punctele de vedere care sunt contrare unele celorlalte nu trebuie omise, ci pot fi recunoscute și declarate ca atare. Opiniile nu ar trebui excluse doar pentru că au fost exprimate de o mică minoritate de participanți. Într-adevăr, uneori perspectiva a ceea ce am putea numi „raportul minorității” poate fi o mărturie profetică a ceea ce Dumnezeu dorește să spună Bisericii.

Conținutul sintezei poate fi organizat în funcție de următoarele întrebări, care sunt oferite ca sugestii. Scopul este de a transmite în mod adecvat diferitele roade, intuiții, bucurii și provocări ale experienței și discernământului sinodal în rândul oamenilor din dieceză:

- În ceea ce privește **procesul** de consultare, care au fost principalii pași făcuți în dieceză? Care au fost principalele întrebări puse? Ce s-a făcut pentru a implica pe cât mai mulți participanți și pentru a ajunge la periferie? Cam ce proporție de oameni din dieceză au participat într-un fel sau altul? Au existat grupuri de oameni a căror participare s-a remarcat în mod deosebit? Au fost anumite grupuri de oameni care nu au participat, dintr-un motiv sau altul?
- Care a fost aspectul cel mai semnificativ al **experienței** de consultare în ansamblul ei? Care au fost punctele înalte și punctele joase, sau consolările și dezolările resimțite? Ce dispoziții, atitudini sau sentimente au fost remarcabile? Ce tensiuni sau neînțelegeri au apărut în urma procesului de ascultare? Ce subiecte sau probleme au dat naștere unor puncte de vedere diverse? În general, care au fost roadele pe care Duhul Sfânt le-a adus prin această experiență?
- Printre **feedbackurile** de la întâlnirile locale, ce a fost deosebit de semnificativ, surprinzător sau neașteptat? Ce perspective noi sau noi orizonturi s-au deschis? Ce povești sau experiențe din viața reală au fost deosebit de emoționante și de ce? Care puncte de vedere par să aibă o rezonanță puternică? Care puncte de vedere au fost menționate mai puțin, dar sunt interesante și demne de remarcat?

- În general, ce a inspirat Duhul Sfânt comunitatea să vadă cu privire la **realitatea actuală** a sinodalității în Biserica locală, inclusiv luminile și umbrele prezente? Ce au avut de spus participanții despre domeniile în care Biserica are nevoie de vindecare și convertire, în viața ei spirituală, de cult, în atitudini, structuri, practici pastorale, relații și acțiune misionară?
- În ce moduri invită Duhul Sfânt Biserica locală să **crească** în sinodalitate? Ce vise, dorințe și aspirații pentru Biserică au fost exprimate de participanți? Pe baza feedbackului lor, ce măsuri se simte chemată dieceza să ia pentru a deveni mai sinodală? Care sunt următorii pași înainte pentru dieceza noastră pe calea sinodalității, în comuniune cu întreaga Biserică?
- Ce imagine (imagini) culturală (culturale) articulează experiența noastră de sinodalitate?

Se recomandă ca sinteza să fie pregătită de o echipă mică de persoane, mai degrabă decât de un ansamblu mare. Această echipă își va îndeplini sarcina în colaborare cu episcopul diecezan și persoana (persoanele) de contact la nivel diecezan. Ei trebuie să citească toate observațiile într-un spirit de rugăciune. Întâlnirile echipei în sine trebuie să fie sinodale și de discernământ spiritual, ascultând glasul viu al Poporului lui Dumnezeu din întreaga dieceză sub îndrumarea Duhului Sfânt.

Fiecare dieceză poate alege să pregătească sinteza fie înainte, fie după întâlnirea diecezană presinodală, cu condiția ca roadele acestei întâlniri să fie încorporate în sinteza diecezană. Pe cât posibil, fiecare ar trebui să simtă că glasul lui sau al ei a fost reprezentat în sinteză. Ca model de transparență, componența echipei de redactare, precum și procesul de sintetizare a feedbackului pot fi aduse la cunoștința tuturor. Se recomandă cu tărie ca sinteza să fie făcută publică odată ce a fost redactată, ca o piatră de temelie pentru înaintarea diecezei pe calea sinodală. Pe cât posibil, Poporului lui Dumnezeu să i se ofere ocazii de a revizui și de a răspunde la conținutul sintezei diecezane înainte de a fi trimisă oficial la Conferința Episcopală.